



Marijampolė
SUSITIKIME ČIA

**MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS 2021 METŲ
ŠVIETIMO BŪKLĖS IR PAŽANGOS ATASKAITA**

**2022 m
TURINYS**

ĮVADAS	3
SUTRUMPINIMAI	4
VARTOJAMOS SĄVOKOS	5
1. LIETUVOS ŠVIETIMO PRIORITETAI, TIKSLAI, VERTINIMO KRITERIJAI	6
2. SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO PRIORITETAI, VERTINIMO KRITERIJAI	8
3. ŠVIETIMO KONTEKSTAS	9
3.1. GEOGRAFINIAI IR ADMINISTRACINIAI DUOMENYS	9
3.2. DEMOGRAFINĖS TENDENCIJOS	9
3.3. GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS IR NEDARBAS	13
3.4. SKURDO RIZIKA	13
3.5. SAVIŽUDYBĖS	13
3.6. NUSIKALSTAMUMAS	14
3.7. EKONOMIKOS STRUKTŪRA IR INVESTICIJOS	14
4. BESIMOKANČIŲJŲ CHARAKTERISTIKA	15
4.1. VAIKŲ SKAIČIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE	15
4.2. MOKINIŲ SKAIČIUS BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOSE.....	16
4.3. MOKINIŲ PAVĖŽĖJIMO CHARAKTERISTIKA.....	17
4.4. MOKINIŲ NEMOKAMO MAITINIMO CHARAKTERISTIKA	18
4.5. SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ TURINČIŲ MOKINIŲ CHARAKTERISTIKA	18
5. INDĖLIS Į ŠVIETIMĄ	19
5.1. ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ TINKLAS	19
5.2. PERSONALO CHARAKTERISTIKOS	19
5.2.1. <i>Ikimokyklinio ugdymo įstaigų personalo charakteristika</i>	19
5.2.2. <i>Bendrojo ugdymo įstaigų personalo charakteristika</i>	25
5.3. ŠVIETIMO PAGALBOS TEIKIMAS	26
5.4. MATERIALIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI	28
6. ŠVIETIMO PROCESAS	30
6.1. UGDYMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS	30
6.2. DALYVAVIMAS UGDYMO PROCESU	33
7. ŠVIETIMO REZULTATAI IR PASEKMĖS	36
7.1. ŠVIETIMO REZULTATAI	36
7.2. ŠVIETIMO PASEKMĖS	39
ŠVIETIMO BŪKLĖS APIBENDRINIMAI IR IŠVADOS	40

ĮVADAS

Švietimas yra kertinis Lietuvos valstybės prioritetas – šalies pažangos ir žmonių gerovės pamatas. Esminiai tikslai, kurių siekiama švietimu, įgyvendinami mokykloje, tačiau atsakomybė už sėkmingą šių tikslų įgyvendinimą tenka ne tik mokyklai, bet ir savivaldybės bei nacionalinio lygmens švietimo institucijoms.

LR švietimo įstatymas numato, kad savivaldybės institucijos, kaip vienos iš švietimo valdymo subjektų, privalo laiduoti valstybės švietimo politikos vykdymo kokybę vadybos priemonėmis.

Marijampolės savivaldybės lygmeniu už švietimo valdymą ir administravimą atsakingos savivaldybės atstovaujamoji institucija (savivaldybės taryba) ir vykdomoji institucija (savivaldybės administracijos direktorius ir jo pavaduotojas). Savivaldybė, būdama daugumos jos teritorijoje esančių bendrojo ugdymo mokyklų steigėja, drauge su mokykla atsako už švietimo kokybę.

Marijampolės savivaldybė, kurdama mokyklų tinklą, rūpindamasi mokyklų veiklos kokybe, organizuodama švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai ir vykdydama kitas funkcijas, o svarbiausia – turėdama aiškų tikslą ir priimtą įsipareigojimą siekti pažangos, reikšmingai prisideda prie aukštesnių bendrojo ugdymo rezultatų; mažina nepalankaus socialinio, kultūrinio, ekonominio konteksto poveikį mokinių pasiekimams; siekia įkvėpti mokyklas ir mokytojus siekti pažangos.

Marijampolės savivaldybėje įgyvendinamas nuoseklus ir sistemingas švietimo kokybę laiduojantis strateginio valdymo procesas, skirtas ilgalaikiai ir darniai savivaldybės pažangai užtikrinti, apimantis aplinkos analizę, sprendimų dėl planavimo dokumentų rengimo priėmimą, planavimo dokumentų rengimą, tvirtinimą, įgyvendinimą, stebėseną, vertinimą, atsiskaitymą už pasiektus rezultatus. Švietimo srities strateginio planavimo sistemą savivaldybėje 2021 metais sudarė Marijampolės savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginis planas, Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrasis planas, Marijampolės savivaldybės 2021-2023 metų strateginis veiklos planas, metiniai veiklos planai ir kt. planavimo dokumentai.

Švietimo stebėseną – vienas iš strateginio švietimo valdymo proceso elementų, kuri sudaro nuolatinė švietimo būklės ir kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas. Švietimo stebėsenos paskirtis – sudaryti sąlygas visiems švietimo valdymo subjektams priimti pagrįstus sprendimus ir vykdyti švietimo kokybę laiduojantį valdymą.

Marijampolės savivaldybės 2021 metų švietimo būklės ir pažangos ataskaitos (toliau – Pažangos ataskaitos) paskirtis – konstatuoti ir įvertinti savivaldybės švietimo pokyčius, įdėtą sąnaudas ir bendrą Lietuvos kontekstą; įsivertinti savivaldybės administracijos ir švietimo įstaigų veiksmų, lėmusių esamą būklę ir jos pokytį, efektyvumą; nustatyti veiklos tobulinimo poreikius ir planuoti kaitą; informuoti tikslines grupes (už švietimą atsakingus Savivaldybės administracijos specialistus, Savivaldybės administraciją; Savivaldybės švietimo bendruomenę, politikus ir visuomenę).

Pažangos ataskaita parengta, vadovaujantis Valstybine švietimo 2013–2022 metų strategija (Žin., 2013, Nr. 140-7095), LR švietimo ir mokslo ministro 2019 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. V-620 „Dėl valstybės (strateginių) švietimo stebėsenos rodiklių patvirtinimo“ (TAR, 2019-05-22, Nr. 8073), Savivaldybės švietimo pažangos ataskaitų rengimo gairėmis ir kitais aktualiais teisės aktais, remiantis ŠVIS, Brandos egzaminų, Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo ir Marijampolės savivaldybės administracijos duomenimis.

SUTRUMPINIMAI

ARWU – akademinis pasaulio universitetų reitingas (angl. Academic Ranking of World Universities).

BVP – bendrasis vidaus produktas.

COVID-19 – infekcinė liga, sukelta SARS-CoV-2.

ES – Europos Sąjunga.

Eurostatas – Europos Sąjungos statistikos tarnyba.

FŠPU – formalųjį švietimą papildantis ugdymas.

IRD – Informatikos ir ryšių departamentas.

LAMA BPO – Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti.

LSD – Lietuvos statistikos departamentas.

MSA – Marijampolės savivaldybės administracija.

NEC – Nacionalinis egzaminų centras.

NMPP – nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas.

NRD – Nacionalinė reformų darbotvarkė.

NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra.

OECD – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO).

PISA – EBPO tarptautinis švietimo tyrimas (angl. Programme for International Student Assessment).

PUPP – pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas.

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

SKVC – Studijų kokybės vertinimo centras.

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

ŠVIS – švietimo valdymo informacinė sistema.

TALIS – Tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas (angl. Teaching and Learning International Survey) tyrimas).

TLK – Tarptautinė statistinė ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacija.

VBE – valstybinis brandos egzaminas.

VRM – Vidaus reikalų ministerija.

VARTOJAMOS SĄVOKOS

Bendrasis ugdymas – pradinis ugdymas, pagrindinis ugdymas, vidurinis ugdymas;

Formalusis švietimas – švietimas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas švietimo programas, kurias baigus įgyjamas pradinis, pagrindinis, vidurinis arba aukštasis išsilavinimas ir (ar) kvalifikacija arba pripažįstama kompetencija, reikalinga įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti;

Indėlis – pastangos ir (arba) ištekliai, reikalingi sistemai veikti ir tikslams pasiekti;

Kontekstas – išorinės sąlygos ir reikmės, darančios poveikį procesams;

Marijampolės regionas – Kalvarijos savivaldybės, Kazlų Rūdos savivaldybės, Marijampolės savivaldybės, Šakių rajono savivaldybės, Vilkaviškio rajono savivaldybės teritorija;

Mokykla – juridinis asmuo, valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka, kurio pagrindinė veikla yra formalusis arba (ir) neformalusis švietimas;

Mokinys – asmuo, kuris mokosi;

Mokytojas – asmuo, ugdantis mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas;

Neformalusis švietimas – švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas;

Pedagogas – asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją;

Poveikio rodiklis – kiekybiškai ir kokybiškai išreikštas dydis, rodantis esamos būklės pokytį, kurio siekiama įgyvendinant valstybės vystymosi kryptį, strateginį tikslą ir pažangos ir (arba) tęstinės veiklos uždavinį;

Procesas – priežastiniais ryšiais susijusių sistemos pokyčių eiga;

Produkto rodiklis – kiekybiškai išreikštas dydis, kuriuo matuojami vykdant tęstinės veiklos priemonę ir (arba) projektą sukurti produktai (jų kiekis, mastas ir pan.);

Rezultatas – būvis pasibaigus tam tikram proceso etapui arba sukurtas produktas;

Rodiklis – kiekybinis dydis arba kokybinis požymis, iš kurio sužinoma planuoti, valdyti ir kontroliuoti reikalinga informacija, galinti padidinti valdymo veiksmingumą;

(Kitos šiame dokumente vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Vietos savivaldos įstatyme, Strateginio valdymo įstatyme, Švietimo įstatyme, Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje, Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje ir kituose teisės aktuose)

1. LIETUVOS ŠVIETIMO PRIORITETAI, TIKSLAI, VERTINIMO KRITERIJAI

Nacionaliniai švietimo prioritetai, tikslai ir uždaviniai, jų vertinimo kriterijai nustatyti Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 patvirtintoje Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje (Žin., 2013, Nr. 140-7095) (toliau – Strategijoje).

Strategija, kaip ilgos trukmės planavimo dokumentas, numato švietimo politikos prioritetines kryptis: didinti mokytojų ir dėstytojų profesionalumą; puoselėti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą; plėtoti švietimo prieinamumą ir lygias galimybes; skatinti mokymąsi visą gyvenimą.

Strategijoje nustatytas pagrindinis strateginis tikslas – paversti Lietuvos švietimą tvarių pagrindų valstybės gerovės kėlimui, veržiam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, valstybės ir pasaulio ateitį.

Strategijoje numatyti keturi tikslai bei jų vertinimo kriterijai. Apie savivaldybės pažangą visos šalies kontekste, Savivaldybę lyginant (kur tai įmanoma ir (arba) kur leidžia turimi duomenys) su Strategijoje numatytais siekiniais.

Strategijos įgyvendinimo vertinimo rodikliai ir siekiniai

Eil. Nr.	Tikslai	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Būklė, proc. (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
1.	PAGRINDINIS STRATEGINIS TIKSLAS – paversti Lietuvos švietimą tvarių pagrindų valstybės gerovės kėlimui, veržiam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, valstybės ir pasaulio ateitį.	Mokinių, atitinkančių bent 3 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo PISA lygį, dalis (EBPO) skaitymo raštingumas matematinis raštingumas gamtamokslinis raštingumas	45,6 47,7 54,1 (2009 m.)	Vidutiniškai ne mažiau kaip 50	Vidutiniškai ne mažiau kaip 54
2.		Mokinių, nepasiekiančių 2 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo PISA lygio, dalis (EBPO) skaitymo raštingumas matematinis raštingumas gamtamokslinis raštingumas	24,3 26,3 17,0 (2009 m.)	Vidutiniškai ne daugiau kaip 20	Vidutiniškai ne daugiau kaip 15
3.		Pilietinės galios indeksas (Pilietinės visuomenės institutas)	35,0 (2012 m.)	40,0	45
4.		Lietuvos aukštųjų mokyklų, patenkančių į akademinio pasaulio universitetų reitingo (ARWU) 500-ąją, skaičius	0 (2013 m.)	1	1
5.		Iš Bolonijos proceso regiono atvykstančių ir į ten išvykstančių laikinai studijuoti studentų skaičiaus santykis Lietuvai (Eurostatas)	0,09 (2009 m.)	0,3	0,6
6.		20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis (Eurostatas)	89,3 (2012 m.)	90	90
7.		30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis (Eurostatas)	48,7 (2012 m.)	ne mažiau kaip 48,7	ne mažiau kaip 48,7
8.		Įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalis (Eurostatas)	11,1 (2012 m.)	13	16
9.		Nacionalinės išlaidos švietimui kaip bendrojo vidaus produkto (BVP) dalis (Eurostatas)	5,38 (2010 m.)	5,8	6
10.	1. Pasiiekti tokių pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų daugumą sudaro	Įstojusiųjų į švietimo ir ugdymo krypčių grupės programas universitetuose minimalaus konkursinio balo ir įstojusiųjų į tais metais populiariausios grupės programas skirtumas (LAMA BPO)	18,7 (2012 m.)	12	10

Eil. Nr.	Tikslai	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Būklė, proc. (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
11.	apmąstantys, nuolat	Vyrų mokytojų, dirbančių pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, dalis (ŠVIS)	16 (2012 m.)	17	20
12.	tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys	Mokytojų, kurie per pastaruosius 5 metus mokėsi bent vieno mėnesio arba 6 kreditų apimtimi, dalis, proc. (ŠVIS)	Nėra duomenų	16	20
13.	profesionalūs mokytojai ir dėstytojai.	Mokytojų, patenkintų savo darbu, indeksas balais (nuo 0 iki 4 balų sistema) (EBPO TALIS)	3,02 (2008 m.)	3,06	3,1
14.		30–49 metų amžiaus mokytojų ir dėstytojų dalis (ŠVIS, LSD)	51,8 (2012 m.)	55	60
15.	2. Įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu	Savarankiškos mokyklos statusą turinčių mokyklų dalis (ŠVIS)	0 (duomenys neperkelti)	5	10
16.	grįstą švietimo kokybės kultūrą,	Pažangos ataskaitas paskelbusių mokyklų dalis (ŠVIS)	1,3 (2011 m.)	50	100
17.	užtikrinančią savivaldos,	Švietimo pažangos ataskaitas paskelbusių savivaldybių dalis (ŠVIS)	0 (2011 m.)	50	100
18.	socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną.	Studijų programų, akredituotų maksimaliam laikotarpiui, dalis nuo visų akredituotų programų (Studijų kokybės vertinimo centras, (SKVC))	47 (2011 m.)	60	80
19.		Universitetų ir verslo bendradarbiavimas, vieta Europos Sąjungoje (Pasaulio ekonomikos forumas)	13 (2012 m.)	12	11
20.		Privačios išlaidos švietimui kaip BVP dalis (Eurostatas)	0,69 (2010 m.)	0,8	0,9
21.	3. Užtikrinant švietimo	Švietimo įstaigas lankančių 4–6 metų vaikų dalis (Eurostatas)	84,2 (2011 m.)	90	95
22.	prieinamumą ir lygias galimybes,	18–24 metų asmenų be vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos dalis (10 metų vidurkis) (LSD)	9,1 (2002–2011 m.)	8,9	8
23.	maksimaliai plėtojant vaikų ir	Paraiškų ir paskolų, suteiktų per Valstybinį studijų fondą, santykis	0,85 (2012 m.)	0,9	0,99
24.	jaunimo švietimo aprėptį, suteikti	Neformaliojo švietimo galimybės mokykloje ir kitur pasinaudojančių vaikų dalis (ŠVIS)	27,4 (2012 m.)	60	100
25.	mokiniam, studentams ir	Vaikų, kurie mokosi specialiosiose mokyklose, dalis (ŠVIS)	1,1 (2012 m.)	0,8	0,5
26.	jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius.	Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis (LR ŠMSM užsakomasis tyrimas)	44,6 (2011 m.)	50	70
27.	3.6.	7–16 metų amžiaus asmenų, gyvenančių kaimo vietovėse, skaičius vienai kaimo mokyklai (ŠVIS, LSD)	206,3 (2012 m.)	206	206
28.	4. Garantuojant švietimo	Mokymosi visą gyvenimą lygis 25–64 metų amžiaus grupėje (LSD)	5,2 (2012 m.)	8	12
29.	sistemos veiksmingumą, sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis	25–34 metų asmenų, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas, dalis (Eurostatas)	6,9 (2011 m.)	7,5	8,5
30.		Asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinėse mokyklose, dalis (Eurostatas)	28,4	33	35

Eil. Nr.	Tikslai	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Būklė, proc. (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
31.	visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje. Derinti asmens pasirinkimą su valstybiniu planavimu.	Pripažintų kvalifikacijų skaičius per metus 10.000 gyventojų (ŠVIS)	Nėra duomenų	5	10

(šaltinis: Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija)

2. SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO PRIORITETAI, VERTINIMO KRITERIJAI

Marijampolės savivaldybės švietimo politikos vidutinės trukmės prioritetai, tikslai, uždaviniai, jų vertinimo kriterijai nustatyti Marijampolės savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane, Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrajame plane.

Marijampolės savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane, patvirtintame Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. 1-128, nustatyti keturi Savivaldybės plėtros prioritetai:

- 1 prioritetas. Sumani ir saugi visuomenė;
- 2 prioritetas. Konkurencingas verslas;
- 3 prioritetas. Darni aplinka;
- 4 prioritetas. Patrauklios kaimo vietovės.

Švietimo srities tikslai, uždaviniai, jų vertinimo kriterijai patenka į 1-ąjį prioritetą „Sumani ir saugi visuomenė“.

Švietimo plėtros nuostatos Savivaldybės strateginiame plėtros plane

Tikslo, uždavinio Nr.	Tikslo, uždavinio pavadinimas	Kriterijaus Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Mato vienetas	Bazinė rodiklio reikšmė (metai)	Siekiami reikšmė	
						2025	2030
1 PRIORITETAS. SUMANI IR SAUGI VISUOMENĖ							
1.1	Pagerinti švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą	E-01-01	Vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis	Procentai	81,83 (2019)	85,00	89,00
1.1.1	Stiprinti formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų žmogiškuosius išteklius	R-01-01-01	Mokytojų specialistų dalis	Procentai	98,50 (2020)	100,00	100,00
1.1.2	Modernizuoti savivaldybės formaliojo švietimo įstaigų tinklą, jo infrastruktūrą ir ugdymo aplinką	R-01-01-02	Švietimo įstaigų, kurių nėra vienai daliai nereikia kapitalinio remonto, dalis	Procentai	40,00 (2020)	45,00	60,00
1.1.3	Sudaryti sąlygas, būtinas	R-01-01-03	Neformaliojo vaikų švietimo įstaigų	Procentai	18,00 (2020)	21,00	23,00

Tikslo, uždavinio Nr.	Tikslo, uždavinio pavadinimas	Kriterijaus Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Mato vienetas	Bazinė rodiklio reikšmė (metai)	Siekiami reikšmė	
						2025	2030
	vaikų neformaliojo švietimo paslaugų plėtrai		ugdytinių dalis nuo visų mokinių				
1.1.4	Plėtoti neformalaus suaugusiųjų švietimo paslaugas	R-01-01-04	Neformalaus suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalis	Procentai	17,98 (2020)	19,00	21,00

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginis planas)

3. ŠVIETIMO KONTEKSTAS

3.1. Geografiniai ir administraciniai duomenys



Marijampolės savivaldybės geografinė padėtis

Marijampolės savivaldybė (toliau – Savivaldybė) yra Lietuvos Respublikos pietvakariuose, Marijampolės apskrities rytinėje dalyje. Savivaldybės teritorija šiaurėje ribojasi su Kazlų Rūdos savivaldybe, rytuose – su Prienų rajono, Birštono savivaldybėmis, pietuose – su Alytaus rajono, Lazdijų rajono ir Kalvarijos savivaldybėmis, vakaruose – su Vilkaviškio rajono savivaldybe.

Vertinant pagal geografinę padėtį, Savivaldybė yra strategiškai svarbioje ir geografiškai patogioje Lietuvos vietoje – šalia didžiausių Lietuvos miestų – Kauno, Alytaus.

Savivaldybės teritorijos bendras plotas 2022 m. pr. – 754,86 kv. km.

Savivaldybės administracinis centras – Marijampolės miestas (plotas – 20,51 kv. km.) 62 km atstumu nutolęs nuo Kauno miesto, 161 km – nuo Vilniaus miesto, 56 km – nuo Alytaus.

Savivaldybėje yra vienas miestas (savivaldybės centras Marijampolė (2022 m. pr. – 36.234 gyv.) ir šeši miesteliai: Daukšiai (čia ir toliau pastraipoje remiamasi duomenimis iš 2011 m. visuotinio Lietuvos gyventojų surašymo; 275 gyv.), Gudeliai (340 gyv.), Igliskėliai (231 gyv.), Liudvinavas (966 gyv.), Sasnava (546 gyv.), Šunskai (468 gyv.). Kitos didesnės gyvenvietės Savivaldybėje buvo Igliauka (873 gyv.), Mokolai (1.032 gyv.), Netičkampis (543 gyv.), Patašinė (888 gyv.), Puskelniai (824 gyv.), Trakiškiai (597 gyv.), Želsva (561 gyv.).

Savivaldybės teritorija suskirstyta į 9 seniūnijas: Gudelių, Igliaukos, Liudvinavo, Marijampolės, Sasnavos, Šunskų, Degučių, Mokolų ir Narto.

3.2. Demografinės tendencijos

Demografinės tendencijos. Gyventojų skaičius – tai išvestinis demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo bei migracijos) rodiklis.

LSD duomenimis 2022 m. pr. Savivaldybėje gyveno 54.242 gyventojai¹. Savivaldybės gyventojų skaičius 2018–2022 metais sumažėjo tik 0,66 %; sumažėjimas buvo mažesnis nei apskrityje (3,59 %) ir didesnis nei šalyje (0,49 %). Pagal šį rodiklį Savivaldybė patenka tarp savivaldybių, kuriose situacija yra vidutinė lyginant su šalies vidurkiu.

Gyventojų skaičius metų pradžioje (asmens)

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	2.808.901	2.794.184	2.794.090	2.795.680	2.794.961
Marijampolės apskritis	141.287	138.678	136.671	134.873	136.212
Marijampolės sav.	54.600	54.090	53.772	53.480	54.242

(šaltinis: LSD)

2022 m. pr. Savivaldybės miesto tipo vietovėse (konkrečiai – Marijampolės mieste) gyveno 36.234 gyventojai (66,80 % visų gyventojų), kaimiškiose teritorijose – 18.008 gyventojai (33,20 %). Pažymėtina, kad sparčiau mažėjant kaimo gyventojų skaičiui, paskutiniaisiais metais gyventojų skaičiaus struktūra nežymiai keitėsi miesto naudai.

Gyventojų skaičius mieste ir kaime metų pradžioje (asmens)

	2018	2019	2020	2021	2022
Marijampolės sav.	54.600	54.090	53.772	53.480	54.242
Miestas	35.692	35.241	34.975	34.747	36.234
Kaimas	18.908	18.849	18.797	18.733	18.008

(šaltinis: LSD)

2022 m. pr. Savivaldybės gyventojų tankis siekė 71,9 asmens kvadratiniam kilometre (Marijampolės apskrityje – 30,5, Lietuvoje – 42,8). Nagrinėjamu laikotarpiu mažėjant gyventojų skaičiui, gyventojų tankis taip pat mažėjo (4,89 %). Nors Savivaldybės gyventojų tankis mažėjo, tačiau tiek apskrities, tiek ir šalies kontekste jis išliko labai didelis².

Gyventojų tankis metų pradžioje (gyventojai / kv. km)

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	44,2	43,6	43,0	42,8	42,8
Marijampolės apskritis	33,4	32,5	31,6	31,1	30,5
Marijampolės sav.	75,6	73,9	72,3	71,6	71,9

(šaltinis: LSD)

Paskutiniaisiais metais stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas turėjo įtakos Savivaldybės gyventojų amžiaus struktūrai:

- gyventojų nuo 0 iki 15 m. 2018 m. pr. 16,01 %, 2022 m. pr. – 15,80 %;
- darbingo amžiaus gyventojų 2018 m. pr. buvo 62,42 %, 2022 m. pr. – 62,45 %;
- pensinio amžiaus gyventojų 2016 m. pr. buvo 21,57 %, 2022 m. pr. – 21,76 %.

Analizuojant atskirų amžiaus grupių tendencijas, matyti, kad labiausiai gyventojų skaičius mažėjo 15–24 ir 45–49 m. amžiaus grupėse. Lyginant savivaldybę su Marijampolės apskrities ar šalies rodikliais, matyti, kad savivaldybėje yra nežymiai didesnė jauno amžiaus ir darbingo amžiaus asmenų dalis, nežymiai mažesnė pensinio amžiaus asmenų dalis.

Savivaldybės gyventojų skaičiaus kitimas amžiaus grupėse

Amžiaus grupė	2018	2021	Pokytis, %
Iš viso pagal amžių	54.600	53.480	-2,05
0–4	2.851	2.590	-9,15
5–9	2.737	2.792	2,01
10–14	2.588	2.602	0,54

¹ Pažymėtina, kad Gyventojų registro duomenys gerokai skiriasi nuo LSD duomenų ir rodo, kad 2022-01-01 Marijampolės savivaldybėje gyveno 57.955, 2021-01-01 – 58.822 asmens. Palyginamumo su šalies ir regiono rodikliais dėlei toliau dokumente remiamasi LSD duomenimis.

² Po didžiųjų šalies miestų savivaldybių (Vilniaus m. sav., Kauno m. sav. ir kt.) tankio rodiklis yra didžiausias Lietuvoje.

Amžiaus grupė	2018	2021	Pokytis, %
15–19	3.023	2.615	-13,50
20–24	3.432	3.005	-12,44
25–29	3.471	3.535	1,84
30–34	3.033	3.182	4,91
35–39	3.116	3.045	-2,28
40–44	3.442	3.243	-5,78
45–49	4.048	3.587	-11,39
50–54	4.431	4.188	-5,48
55–59	4.604	4.466	-3,00
60–64	3.635	4.164	14,55
65–69	2.824	3.109	10,09
70–74	2.107	2.240	6,31
75–79	2.135	2.040	-4,45
80–84	1.647	1.583	-3,89
85 ir vyresni	1.476	1.494	1,22

(šaltinis: LSD)

Socialinė ir demografinė analizė rodo, kad Savivaldybės gyventojų skaičiaus pokyčius labiausiai lemiantis veiksnys – migracija, kuri savo ruožtu daro įtaką gimstamumui.

Paskutiniais metais neto migracijos rodiklis Savivaldybėje buvo neigiamas, išskyrus 2020 metus. Visgi reikia pažymėti, kad paskutiniais metais neigiamos neto migracijos apimtys sumažėjo keletą kartų – nuo -961 (2017 metais) iki -113 (2021 metais). Neigiama migracijos tendencija yra viena iš aktualiausių problemų. Turint omenyje, kad emigruoti yra linkę darbingo amžiaus gyventojai, darbuotojų netekimas Savivaldybėje blogina socialinę ir ekonominę padėtį. Mažėjant dirbančiųjų skaičiui, mažėja ir Savivaldybės verslumo, inovacinis bei konkurencinis potencialas, o visa tai stabdo ekonominę plėtrą.

Neto migracija, asmenys

	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	-27.557	-3.292	10.794	19.993	7.544
Marijampolės apskritis	-3.236	-1.652	-1.162	-417	-515
Marijampolės sav.	-961	-259	-168	154	-113

(šaltinis: LSD)

Paskutiniais metais gimstamumas Savivaldybėje mažėjo. 2017–2021 metais gimstamumas sumažėjo nuo 536 iki 412 asmenų per metus³, t.y. 23,13 %. Bendras gimstamumo sumažėjimas Savivaldybėje ir apskrityje (24,47 %) vertintinas kaip didelis, kadangi šalyje gimstamumas mažėjo silpniau – tik 14,25 %. Taip pat reikia pažymėti, kad gimstamumo mažėjimo tempas paskutiniais metais didėjo – t. y. gimstamumas kasmet mažėjo vis didesniu tempu.

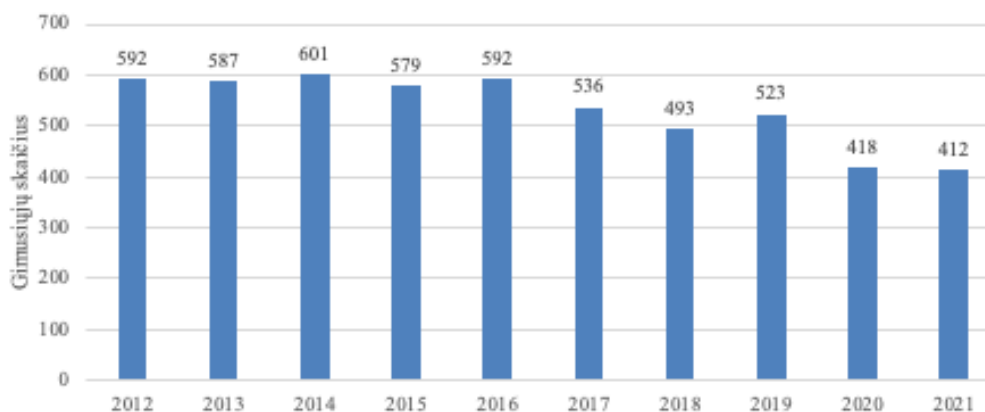
Gimusiųjų skaičius, asmenys

	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	28.696	28.149	27.393	25.144	24.606
Marijampolės apskritis	1.357	1.259	1.291	1.023	1.025
Marijampolės sav.	536	493	523	418	412

(šaltinis: LSD)

Taip pat pažymėtina, kad per paskutinius dešimt metų gimstamumas Savivaldybėje kito netolygiai, akivaizdžiai veikiamas ekonominių šalies tendencijų. Tai leidžia tikėtis periodiškai pasikartojančių gimusiųjų skaičiaus augimo laikotarpių. Visgi bendra gimstamumo tendencija iki šiol išliko neigiama.

³ Pažymėtina, kad Gyventojų registro duomenys gerokai skiriasi nuo LSD duomenų ir rodo, kad 2021 metais Marijampolės savivaldybėje gimė 386, 2020 – 508 asmenys. Palyginamumo su šalies ir regiono rodikliais dėlei toliau dokumente remiamasi LSD duomenimis.



2012–2021 metais Savivaldybėje gimusiųjų skaičius

(šaltinis: LSD)

Tyrėjų nuomone, veiksniai, darantys įtaką gyventojų migracijai yra ekonominiai, politiniai ir teisiniai, socialiniai ir kultūriniai, psichologiniai, saugumo, geografiniai, demografiniai ir kiti. Labai svarbus sprendimą emigruoti lemiantis veiksnys yra vietovės viešosios infrastruktūros būklė: mokslininkai daro išvadą, kad neveikiant kokioms nors papildomoms jėgoms, asmens sprendimas emigruoti remiasi dviejų vietovių pranašumų ir trūkumų subjektyviu vertinimu, t. y. vietovės, kurioje asmuo gyvena, ir vietovės, į kurią jis ketina migruoti. Tai reiškia, kad didelę reikšmę sprendžiant migracijos klausimą turi viešosios infrastruktūros būklė. Pažymėtina, kad viešosios infrastruktūros kokybei Savivaldybėje paskutinį dešimtmetį buvo skiriama palyginti daug investicijų, tačiau ir tolimesnis viešosios infrastruktūros modernizavimas turi didelio potencialo papildyti investicijų į viešąją infrastruktūrą ekonominį poveikį vietos gyventojams.

Gyventojų skaičiaus prognozės. Siekiant nustatyti prognozuojamą tikslinės grupės (Savivaldybės gyventojų) dydį iki 2050 m., žemiau parengta gyventojų skaičiaus dydžio prognozė.

Atsižvelgiant į tai, kad patikimų oficialių prognozių dėl Savivaldybės gyventojų skaičiaus kitimo iki 2050 m. nėra, prognozavimui naudojamos Lietuvos statistikos departamento pateikiamos prognozės dėl Lietuvos gyventojų skaičiaus iki 2050 m. Prognozuojama, kad 2050 m. pr. šalies gyventojų skaičius sumažės bus 2,14 mln. asmenų, t.y. 23,33 % mažesnis nei 2021 m.

Vidutinio metinio Lietuvos gyventojų skaičiaus prognozės

	2021	2030	2040	2050
Gyventojų skaičius	2.788.725	2.575.553	2.339.698	2.137.939

(šaltinis: LSD)

Prognozuojama, kad iki 2050 m. labiausiai sumažės darbingo amžiaus gyventojų (nuo 15 iki 64 m. amžiaus) skaičius – sumažėjimas sieks 25,25 %. Vaikų iki 14 m. amžiaus sumažės 15,93 %; 65 m. ir vyresnių gyventojų skaičius padidės 27,17 %. Atitinkamai prognozuojamu laikotarpiu keisis ir Lietuvos gyventojų struktūra pagal amžiaus grupes: vaikų iki 14 m. amžiaus dalis mažės iki 14,47 % 2050 metais, 15–64 m. amžiaus asmenų dalis sumažės iki 56,55 %, 65 m. amžiaus ir vyresnių gyventojų dalis padidės iki 28,98 %.

Prognozuojant Savivaldybės gyventojų skaičiaus kitimą iki 2050 metams, laikomasi prielaidos, kad šis skaičius keisis tokiu pačiu apimtimi, kaip ir Lietuvos gyventojų skaičius. Vadovaujantis šiomis prielaidomis atlikta prognozė rodo, kad iki 2050 m. Savivaldybės gyventojų skaičius sumažės iki 41,15 tūkstančio.

Marijampolės savivaldybės gyventojų skaičiaus prognozės

	2021 (faktas)	2030	2040	2050
Savivaldybės gyventojų skaičius m. pr., asmenys	53.861	49.567	45.028	41.145

(sudaryta autorių)

3.3. Gyventojų užimtumas ir nedarbas

Savivaldybės teritorijoje dirbančių asmenų skaičius iki 2018 metų išaugo iki 61,10 tūkst.; vėliau užimtų gyventojų skaičius nuosekliai mažėjo. Mažėjimas susijęs su COVID-19 nulemta prastėjančia vidaus ir tarptautine ekonomine aplinka. Nors duomenų apie 2021 metais užimtus gyventojus savivaldybėje nėra, tačiau šalies tendencijos (stebimas nuoseklus užimtumo augimas) leidžia tikėtis tam tikrų teigiamų tendencijų.

Užimti gyventojai, m. pab., tūkst.

	2017	2018	2019	2020	2021 IV ketv.
Lietuvos Respublika	1.354,80	1.374,70	1.378,40	1.358,10	1.375,80
Marijampolės apskritis	62,20	63,20	61,10	59,30	n. d.
Marijampolės sav.	25,00	27,50	24,80	24,60	n. d.

(šaltinis: LSD)

Vidutinis metinis registruotas nedarbo lygis nagrinėjamu laikotarpiu Savivaldybėje išaugo nuo 7,5 iki 12,4 %, tačiau buvo mažesnis nei apskrityje ir šalyje.

Vidutinis metinis registruotas nedarbo lygis, procentais

	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	7,9	8,5	8,4	12,6	13,0
Marijampolės apskritis	8,7	8,9	8,9	13,8	14,4
Marijampolės sav.	7,5	7,5	7,8	12,4	12,4

(šaltinis: Užimtumo tarnyba prie LR SADM)

3.4. Skurdo rizika

Skurdo rizikos riba⁴ apskaičiuojamas kaip 60 proc. ekvivalentinių piniginių disponuojamųjų pajamų medianos⁵. 2021 metais skurdo rizikos riba Lietuvoje buvo 485 Eur per mėnesį vienam gyvenančiam asmeniui, 1.019 Eur – šeimai, kurią sudaro du suaugusieji ir du vaikai iki 14 metų amžiaus.

Paskutiniaisiais metais bendras skurdo rizikos lygis šalyje sumažėjo 2,9 procentinio punkto – nuo 22,9 iki 20,0 %. Nagrinėjamu laikotarpiu skurdo rizikos lygis Savivaldybėje ir apskrityje buvo gerokai didesnis nei vidutiniškai šalyje. Tiek Marijampolės savivaldybėje, tiek ir apskrityje skurdo rizikos lygis, 2020 metais gerokai sumažėjęs, 2021 metais gerokai išaugo.

Skurdo rizikos lygis, procentais

	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	22,90	22,90	20,60	20,90	20,00
Marijampolės apskritis	30,20	36,60	30,90	28,90	34,40
Marijampolės sav.	28,50	36,10	29,90	25,10	33,70

(šaltinis: LSD)

3.5. Savižudybės

Tyrimų duomenys rodo, kad šalyje ekonomiškai neaktyvūs, mažas pajamas ir žemą socialinį statusą turintys asmenys patiria psichologinių ir socialinio saugumo problemų, turi mažiau sveikos gyvensenos formavimosi ir sveikatos gerinimo galimybių ir atitinkamai susiduria su didesne ligų bei pirmalaikių mirčių rizika. Vienas iš psichologines ir socialinio saugumo situaciją atspindinčių rodiklių – savižudybių skaičius.

Nors iki 2020 metų savižudybių skaičius, tenkantis 100.000 gyventojų, Lietuvoje gerokai sumažėjo, 2021 metais jis vėl išaugo ir pasiekė 26,1. Šis šalies rodiklis jau daug metų yra didžiausias tarp ES valstybių.

⁴ Sąlyginis pajamų dydis, už kurį mažesnes disponuojamasias pajamas gaunantys namų ūkiai priskiriami prie skurstančiųjų. Skurdo rizikos rodikliai apskaičiuoti naudojant skurdo rizikos ribą, lygią 60 proc. ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos.

⁵ Mediana – centrinė reikšmė, dalijanti visą reikšmių aibę pusiau taip, kad pusė reikšmių yra didesnės už medianą, kita pusė – mažesnės.

Savivaldybėje mirtingumo dėl savižudybių rodiklis aiškios raidos krypties 2016–2019 metais neįgavo, tačiau 2020 metais, ir – tikėtina, – 2021 metais, dėl COVID-19 pandemijos nulemtu žmonių streso lygio padidėjimo, gerokai išaugo.

Tyčiniai susižalojimai (savižudybės), TLK kodas X60-X84, tenkantys 100 tūkst. gyventojų

	2016	2017	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika	28,69	26,45	24,38	16,69	21,72
Marijampolės apskritis	37,36	36,28	28,58	27,60	28,72
Marijampolės sav.	26,58	32,62	24,38	16,69	29,84

(šaltinis: Higienos institutas)

Tyrimai rodo, kad įgyvendinant priemones, skirtas savižudybių skaičiui mažinti reikia įgyvendinti ir priemones skirtas sveikatos sutrikimams (elgesio sutrikimų, depresijos, nerimo, potrauminio streso sindromo), nulemtiems skurdo, socialinės atskirties, nedarbo atvejams – galima sumažinti problemos lygį.

3.6. Nusikalstamumas

Paskutiniais metais užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius tiek šalyje, tiek ir Savivaldybėje mažėjo. Nusikalstamų veikų skaičius Savivaldybėje nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo nuo 1.146 iki 632, t.y. 47 %; nusikalstamų veikų skaičius 100.000 gyventojų – nuo 2.077 iki 1.173, t.y. 44 %. Savivaldybėje minėtieji rodiklis buvo žymiai geresni už apskrities ar šalies rodiklius.

Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų

	2017	2018	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	2.257	2.070	1.841	1.656	1.521
Marijampolės apskritis	2.042	1.792	1.733	1.568	1.363
Marijampolės sav.	2.077	1.791	1.676	1.460	1.173

(šaltinis: LSD, IRD prie VRM)

Visgi, nusikalstamumas vis dar išlieka didelė socialinė problema. Tyrimai rodo, kad įgyvendinant priemones, skirtas nusikaltimų skaičiui mažinti, reikia įgyvendinti ir priemones skirtas ne tik sveikatos sutrikimams (elgesio sutrikimų, depresijos, nerimo, potrauminio streso sindromo) išvengti, bet ir skurdo, socialinės atskirties mažinimui, užimtumo didinimui. Visos šios priemonės gali sumažinti problemos lygį.

3.7. Ekonomikos struktūra ir investicijos

Ekonomikos augimas – tai produkcijos gamybos ir suteiktų paslaugų apimtys išaugimas per tam tikrą laiko tarpą, kuris išreiškiamas realiojo BVP padidėjimu. Ekonomikos augimas suteikia galimybes pasiekti aukštesnį gyvenimo lygį ir geresnes ūkio plėtros ekonomines ir socialines sąlygas.

Veikiantys ūkio subjektai. Paskutiniais metais šalies ekonomika nuosekliai augo: 2010–2019 metais šalies BVP vidutiniškai augo 3,50 %, oficialiai neapskaitytos ekonomikos dalis nuo BVP sumažėjo iki 14,00 %.

Veikiančių ūkio subjektų skaičiaus augimas 2020 metais dėl COVID-19 pandemijos buvo sustojęs, tačiau 2021 metais toliau nuosekliai augo tiek visoje šalyje, tiek ir Savivaldybėje.

Veikiantys ūkio subjektai, metų pradžioje

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	104.117	105.093	107.444	108.258	113.516
Marijampolės apskritis	3.178	3.308	3.382	3.376	3.444
Marijampolės sav.	1.659	1.699	1.742	1.741	1.769

(šaltinis: LSD)

Paskutiniais metais augęs veikiančių ūkio subjektų skaičius lėmė, kad veikiančių ūkio subjektų tankis (skaičius 1.000-iai gyventojų) šalies kontekste iš žemo tapo vidutiniu: 2022 m. pr. Savivaldybėje tankis jau pasiekė 32,61; visgi tuo pačiu metu šalyje rodiklio reikšmė siekė 40,61.

Materialinės investicijos. Investicijos suprantamos kaip ekonominės veiklos procesas (kuris gali trukti ilgą arba trumpą laikotarpį), kurio pagrindiniai tikslai yra ekonominiai (kapitalo augimas), finansiniai (pelno padidėjimas), socialiniai (pragyvenimo lygio kėlimas, užimtumo didėjimas ir pan.), regioninių skirtumų mažinimas ir kt. Materialinės investicijos turi didelę reikšmę savivaldybės plėtrai – investicijos, būdamos dideliu ir labai dinamišku išlaidų komponentu, turi įtaką visuminei paklausai, nuo kurios priklauso užimtumo didėjimas arba mažėjimas.

Savivaldybėje materialinių investicijų apimtys 2016–2019 metais išaugo 8,61 % ir pasiekė 127,82 mln. eurų, visgi dėl COVID-19 pandemijos 2020 metais materialinių investicijų apimtys sumažėjo 18,36 %. Panašios materialinių investicijų apimčių tendencijos buvo apskrityje ir Lietuvoje.

Materialinių investicijų apimtys, tūkst. eurų

	2016	2017	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika	6.895.354	7.315.932	8.077.810	9.539.717	8.863.908
Marijampolės apskritis	194.001	178.869	216.766	229.948	209.366
Marijampolės sav.	117.694	102.732	128.442	127.822	104.350

(šaltinis: LSD)

Duomenys apie materialinių investicijų tendencijas 2021 metais rodo, kad šiuo laikotarpiu materialinių investicijų apimtys šalyje vėl augo: 2021 metų III ketvirtį materialinės investicijos šalyje buvo 8,22 % didesnės, nei 2020 m. III ketv (2020 m. III ketvirtį dėl COVID-19 materialinės investicijos šalyje buvo 1,40 % mažesnės nei 2019 m. III ketvirtį). Šie duomenys, sugretinti su ūkio subjektų skaičiaus kitimo statistika, leidžia daryti pagrįstą prielaidą, kad 2021 metais materialinių investicijų apimtys Savivaldybėje augo.

4. BESIMOKANČIŲJŲ CHARAKTERISTIKA

Šiame skyriuje nagrinėjami besimokančiųjų skaičiaus, struktūros pagal ugdymo lygius tendencijos Marijampolės savivaldybėje.

Šiame ir kituose skyriuose, kur yra poreikis ir galimybės, Savivaldybės rodikliai lyginami su Marijampolės apskrities, šalies rodikliais; taip pat su papildoma lyginamąja – Mažeikių rajono savivaldybe, kuri į Marijampolės savivaldybę labiausiai iš kitų Lietuvos savivaldybių panaši esminiais švietimo būklę lemiančiais kriterijais – gyventojų skaičiumi⁶ ir miesto/kaimo gyventojų⁷ santykiu⁸.

4.1. Vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose

Iki 2019 metų stebėtos teigiamos ekonominės tendencijos, gyventojų užimtumo didėjimas, iki 2016 m. fiksuoti palyginti geri gimstamumo rodikliai lėmė, kad Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programose ugdomų vaikų skaičius 2017–2021 metais išaugo nuo 2.132 iki 2.376, t.y. 11,44 %. Panašios tendencijos buvo stebimos apskrityje ir šalyje. Lyginamojoje Mažeikių r. sav. buvo stebimos priešingos – auklėtinių skaičiaus nežymaus mažėjimo – tendencijos: iki 2021 metų skaičius sumažėjo iki 2.243.

⁶ 2022 m. pradžioje Mažeikių rajono savivaldybėje gyveno 51.507 gyv. (Marijampolės savivaldybėje – 54.242).

⁷ 2022 m. pradžioje Mažeikių rajono savivaldybėje mieste gyveno 35.771 gyv. (Marijampolės sav. – 36.234 gyv.), kaime – 15.736 gyv. (Marijampolės sav. – 18.008 gyv.).

⁸ Visgi darant išvadą apie švietimo būklę reikalinga neužmiršti, kad šios dvi savivaldybės gerokai skiriasi teritorijos plotu (Marijampolės savivaldybė – 755 kv.km.), Mažeikių r. sav. – 1.220 kv.km.) ir, atitinkamai, gyventojų tankiu (atitinkamai 72 ir 42 gyv. kvadratiniam kilometre).

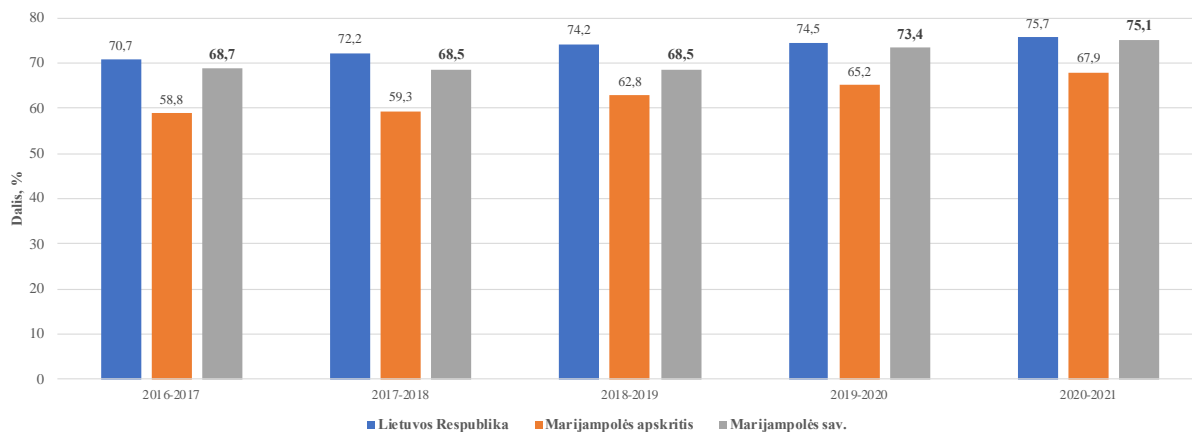
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtinių skaičius

	2017	2018	2019	2020	2021
Marijampolės sav.	2.132	2.174	2.292	2.348	2.376
Iš jų ikimokyklinio ugdymo programose	1.794	1.829	1.925	1.942	1.954
priešmokyklinio ugdymo programose	338	345	367	406	422

(šaltinis: LSD, ŠVIS)

Savivaldybės pavaldumo įstaigose ugdomų vaikų skaičius 2017–2021 metais išaugo nuo 2.068 iki 2.298, t. y. 11,12 %.

Augant vaikų skaičiui, tiek 2017–2020 metais, tiek ir 2021 metais didėjo ikimokyklinio ugdymo programų grupių (komplektų) skaičius savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigose. ŠVIS duomenimis grupių skaičius 2017–2021 metais išaugo nuo 114 iki 133, t. y. 16,67 %.



Vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais

(šaltinis: LSD, ŠVIS)

Augantis vaikų skaičius, ikimokyklinio ugdymo įstaigose didintas grupių vietų skaičius paskutiniiais metais leido pasiekti palyginti geros ikimokyklinio ugdymo aprėpties: vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais (amžiaus grupė 1–6 metai), Savivaldybėje išaugo nuo 68,7 % iki 75,1 %, t. y. iki šalies vidurkio; o siauresniame statistiniame režyje – 3 metų ir vyresnių vaikų amžiaus grupėje – ši dalis (67,9 %) net viršijo apskrities (59,8 %) ir šalies (66,1 %) rodiklius.

4.2. Mokinių skaičius bendrojo ugdymo įstaigose

Mokinių skaičius bendrojo ugdymo įstaigose tiek šalyje, tiek apskrityje ir Savivaldybėje 2017–2021 metais mažėjo: Savivaldybės teritorijoje veikiančiose bendrojo ugdymo įstaigose (tiek valstybinėse, tiek ir privačiose) mokinių skaičius 2017–2021 metais sumažėjo nuo 7.070 iki 6.933, t.y. tik 1,93 %, tačiau svarbu pažymėti, kad nuo 2019–2020 mokslo metų į bendrą mokinių skaičių įskaičiuojami ir profesinio mokymo įstaigų mokiniai, besimokantys pagal bendrojo ugdymo programas. Panašios tendencijos buvo stebimos ir lyginamojoje Mažeikių r. sav. – čia mokinių skaičius sumažėjo nuo 6.731 iki 6.461, t. y. 4,01 %.

Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose 2021 m. rugsėjo mėn. buvo ugdomi 5.824 asmenys. Lyginant su 2017 m. šis skaičius sumažėjo 6,55 %, lyginant su 2020 m. – 1,02 %. Klasių skaičius sumažėjo atitinkamai 10,75 % ir 4,19 %.

Prie mokinių skaičiaus mažėjimo bendrojo ugdymo įstaigose prisidėjo ikimokyklinio ugdymo programų koncentravimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose bei nevalstybinių ugdymo įstaigų (Marijampolės marijonų gimnazijos, Marijampolės Šv. Cecilijos gimnazijos) paslaugų plėtra⁹.

⁹ Mokinių skaičius šiose nevalstybinėse bendrojo ugdymo įstaigose 2017–2020 m. m. išaugo nuo 838 iki 971; 2021 metais šis skaičius dar padidėjo – iki 984 (šaltinis: ŠVIS).

Ugdomų asmenų ir klasių skaičius Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose, mokslo metų pr.

	2017			2020			2021			
	Klasių skaičius	Klasių skaičius be jungtinių klasių	Mokinių skaičius	Klasių skaičius	Klasių skaičius be jungtinių klasių	Mokinių skaičius	Klasių skaičius	Klasių skaičius be jungtinių klasių	Mokinių skaičius	
Priešmokyklinė grupė	15	15	198	10	10	115	9	9	120	
1–12 klasės	1	26	24	486	26	25	457	24	24	456
	2	27	24	530	25	23	510	24	24	462
	3	26	24	498	25	23	480	24	23	508
	4	28	25	527	26	24	495	24	23	483
	5	21	19	454	23	21	492	19	18	472
	6	23	19	422	22	19	459	22	20	480
	7	24	18	434	25	20	474	23	19	461
	8	26	20	483	23	19	463	24	21	487
	9	6	5	73	3	2	34	3	2	23
	10	7	6	91	3	2	17	3	2	28
Gimnazijos klasės	I	16	16	438	16	16	411	17	17	437
	II	17	17	447	17	17	462	16	16	417
	III	20	20	535	20	20	500	19	19	465
	IV	24	24	609	19	19	508	20	20	517
Specialioji (socialinių įgūdžių ugdymo) klasė	Socialinių įgūdžių ugdymo klasė I mokymo metai	1	1	7	1	0	2	1	0	2
	Socialinių įgūdžių ugdymo klasė II mokymo metai				1	0	4	1	0	2
	Socialinių įgūdžių ugdymo klasė III mokymo metai				1	0	1	1	0	4
Iš viso	307	277	6.232	286	260	5.884	274	257	5.824	

(šaltinis: ŠVIS)

4.3. Mokinių pavėžėjimo charakteristika

Savivaldybėse mokinių pavėžėjimo į mokyklą ir atgal gauna kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas.

Kaip jau buvo minėta, Savivaldybės teritorijos plotas yra palyginti nedidelis, o gyventojų tankis – didžiausias po šalies didmiesčių. Be to, didžioji dalis Savivaldybės švietimo įstaigų koncentruota Marijampolės mieste. Dėl šių priežasčių paskutiniaisiais metais į mokyklą ir atgal pavežamų vaikų ir mokinių dalis Savivaldybėje mažėjo nuo 14,58 % (2017–2018 m. m.) iki 13,50 % (2020–2021 m. m.)¹⁰. Pagal šį rodiklį padėtis Savivaldybėje vertintina teigiamai, kadangi tiek šalyje, tiek ir lyginamojoje Mažeikių r. savivaldybėje į mokyklą ir atgal vežamų mokinių dalis paskutiniaisiais metais augo.

Pavežamų į mokyklą ir atgal mokinių dalis

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Lietuva	16,29	16,13	15,83	16,42	16,35
Marijampolės sav.	15,44	14,58	14,36	14,38	13,50
Mažeikių r. sav.	15,66	16,25	15,92	16,50	17,13

(šaltinis: ŠVIS)

¹⁰ 2021 m. rugsėjo mėn. pavežamų vaikų ir mokinių dalis išaugo iki iki 19,53 %.

4.4. Mokinių nemokamo maitinimo charakteristika

Su finansiniais sunkumais susiduriančios šeimos, auginančios priešmokyklinio ugdymo vaikus ir moksleivius, gali gauti nemokamą maitinimą. Nuo 2020 metų rugsėjo mėn. be atskiro prašymo pateikimo nemokamus pietus gauna visi priešmokyklinio ugdymo vaikai ir pirmokai, nuo 2021 metų – antrokai, nepriklausomai nuo šeimos pajamų.

Paskutiniais metais Marijampolės savivaldybėje stebimos tendencijos buvo panašios tiek į šalies, tiek ir kitos lyginamosios savivaldybės. Iki 2019 metų nemokamai maitinamų mokinių dalis nuosekliai mažėjo, tačiau prasidėjus COVID-19 pandemijai ir sulėtėjus ekonominei plėtrai, ji žymiai išaugo. Visgi pažymėtina, kad Marijampolės savivaldybėje ši dalis paskutiniais metais buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį ir gerokai mažesnė už Mažeikių raj. savivaldybės rodiklį. Prognozuojama, kad gerėjant ekonominei situacijai nemokamą maitinimą gaunančių mokinių dalis pradės mažėti.

Nemokamą maitinimą gaunančių mokinių dalis

Savivaldybė	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Lietuva	10,61	8,85	8,33	7,87	10,57
Marijampolės sav.	8,2	6,11	6,28	5,79	9,85
Mažeikių r. sav.	10,91	9,58	9,06	8,57	13,87

(šaltinis: ŠVIS)

4.5. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių charakteristika

Mažėjant bendram Savivaldybės mokinių skaičiui, mažėjo ir mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių. Bendras Savivaldybės specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius paskutiniais metais sumažėjo iki 1.015. Pagalbos gavėjų sąrašų duomenimis, 2021 m. rugsėjo 1 d. Marijampolės savivaldybės švietimo įstaigose buvo 980 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių. Panaši tendencija buvo stebima ir lyginamojoje Mažeikių r. sav. Lietuvoje – priešingai – šių mokinių skaičius paskutiniais metais žymiai išaugo.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Lietuva	59.270	62.213	67.624	66.951	70.015
Marijampolės sav.	1.229	1.204	1.149	1.065	1.015
Mažeikių r. sav.	1.675	1.704	1.732	1.115	1.176

(šaltinis: ŠVIS)

ŠVIS duomenimis 2021–2022 m. m. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo mokyklų klasėse mokėsi 525 (9 % visų mokinių) specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai (palyginimui: Mažeikių rajono savivaldybėje – 8 %, Lietuvoje – 12 %).

Didžiausią specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių dalį 2021–2022 m. m. sudarė mokiniai, kurie turi kalbos ir kalbėjimo sutrikimų – 184 mokinys, . Reikalinga pažymėti, kad bendram specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiui mažėjant (nuo 750 2017–2018 m. m.), didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių turinčių mokinių¹¹ dalis paskutiniais metais augo: 2017–2018 m. m. jų buvo 122 mokiniai, 2021–2022 m. m. – 144 mokiniai.

Didžioji dalis specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių mokosi bendrojo ugdymo mokyklų bendrosiose klasėse. Poreikio steigti specialiąsias klases bendrojo ugdymo mokyklose nėra, nes tėvai pageidauja, kad jų vaikai būtų ugdomi bendrosiose klasėse. Vaikai, turintys labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, dažniausiai ugdomi „Žiburėlio“ mokyklos-daugiafunkcio centro specialiosiose (lavinamosiose) ir socialinių įgūdžių klasėse (2021–2022 m. m. – 57 mokiniai).

¹¹ t. y. III ir IV specialiųjų ugdymosi poreikių lygių.

5. INDĖLIS Į ŠVIETIMĄ

Šiame skyriuje nagrinėjami indėlio į švietimo rodiklių (švietimo įstaigų skaičiaus, pedagogų skaičiaus, švietimo pagalbą teikiančių specialistų skaičiaus, materialinių ir finansinių išteklių ir kt.) tendencijos Marijampolės savivaldybėje.

5.1. Švietimo įstaigų tinklas

Besikeičianti demografinė padėtis Savivaldybėje, šalies vidaus ir išorės migracija, ikimokyklinio amžiaus vaikų ir mokinių skaičiaus kaita, kintantys gyventojų švietimo poreikiai ir kiti veiksniai, susiję su šalies kultūrine, socialine ir ekonomine situacija, skatino Savivaldybėje vykdyti švietimo įstaigų tinklo pokyčius.

Bendrosios švietimo tinklo raidos tendencijos. Savivaldybės švietimo įstaigų tinklo pertvarka nuo 2005 metų buvo nuosekliai įgyvendinama pagal Savivaldybės tarybos patvirtintus bendruosius tinklo pertvarkos planus, parengtus 2005–2012 metams, 2012–2015 metams ir 2016–2020 metams. Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 22 d. sprendimu Nr. 1-27 buvo patvirtintas Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrasis planas.

Pažymėtina, kad švietimo įstaigų tinklas per paskutinius metus labai pasikeitė – sumažėjo Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigų ir jų skyrių skaičius. Bendras Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigų skaičius iki 2021–2022 m. sumažėjo iki 30.

Savivaldybės teritorijoje esančių švietimo įstaigų skaičiaus pagal įstaigų tipus

Švietimo įstaigos (jos skyriaus) pavadinimas	2015–2016	2020–2021	2021–2022
Marijampolės savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigos ir jų skyriai			
Vaikų darželiai	3	-	-
Vaikų lopšeliai-darželiai	7	10	9
Bendrojo ugdymo mokyklų ikimokyklinio ugdymo skyriai	1	3	3
Pradinės mokyklos	2	2	2
Bendrojo ugdymo mokyklų pradinio ugdymo skyriai	2	-	-
Mokyklos-darželiai	3	-	-
Mokykla-daugiafunkcis centras	1	1	1
Universalus daugiafunkcis centras	1	1	1
Pagrindinės mokyklos	10	2	2
Progimnazijos	-	6	6
Bendrojo ugdymo mokyklų pagrindinio ugdymo skyriai	2	1	-
„Ilgosios“ gimnazijos (1–12 kl.)	2	2	2
Keturmetės gimnazijos (I–IV gimnazijos klasės)	2	2	2
Jaunimo mokykla	1	-	-
Suaugusiųjų mokymo centras	1	-	-
Suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras	-	1	1
Suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro Marijampolės pataisos namų skyrius	1	1	1
Neformaliojo vaikų švietimo įstaigos (be Sporto centro)	3	2	2
Švietimo pagalbos įstaigos	2	2	2
Iš viso savivaldybės pavaldumo įstaigų ir jų skyrių	44 (38+6)	36 (31+5)	34 (30+4)
Kitų steigėjų įstaigos			
Nevalstybinės gimnazijos	2	2	2
Privatūs vaikų darželiai	2	2	2
Profesinio rengimo centro Gimnazijos skyrius	1	1	1
Iš viso kitų steigėjų įstaigų	5	5	5

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija; rengėjų skaičiavimai)

Mažėjant vaikų ir mokinių skaičiui bei švietimo įstaigų skaičiui, taip pat keitėsi įstaigų įgyvendinamos ugdymo programos.

Ugdymo programų įgyvendinimas Savivaldybės teritorijoje esančiose švietimo įstaigose ir skyriuose

Mokslo metai	Programos ir jas įgyvendinančių švietimo įstaigų skaičius					
	Ikimokyklinio ugdymo	Priešmokyklinio ugdymo	Pradinio ugdymo	Pagrindinio ugdymo I dalis (5-8 kl.)	Pagrindinio ugdymo II dalis (9-10 kl.)	Vidurinio ugdymo
2015–2016	25	30	25	21	22	8
2020–2021	20	20	15	14	11	8
2021–2022	17	18	14	12	8	5

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija; rengėjų skaičiavimai)

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklas. 2021 metais ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklo pokyčiai buvo vykdomi, įgyvendinant „Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrasis planas“ bei Savivaldybės tarybos sprendimus dėl atskirų ugdymo įstaigų reorganizavimo: 2021 metais buvo baigti reorganizuoti vaikų lopšelis-darželis „Linelis“ (reorganizavimas prijungimo būdu prie Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Želmenėliai“), vaikų lopšelis-darželis „Varpelis“ (reorganizavimas prijungimo būdu prie Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Rūta“).

Marijampolės savivaldybės pavaldumo ikimokyklinio ugdymo įstaigos

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Ugdymo programos 2020–2021 metais	Ugdymo programos 2021–2022 metais
1.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Ažuoliukas“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
2.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Želmenėliai“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos. 2020 m. gruodžio 28 d. Nr. 1-404 patvirtinti Marijampolės vaikų darželio „Linelis“ reorganizavimo prijungimo būdu prie Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Želmenėliai“ sąlygų aprašas	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
3.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Nyktukas“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
4.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Šypsenėlė“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
5.	Marijampolės vaikų darželis „Linelis“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos. Marijampolės savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. 1-404 patvirtintas Marijampolės vaikų darželio „Linelis“ reorganizavimo prijungimo būdu prie Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Želmenėliai“ sąlygų aprašas. Po reorganizacijos veiksianti biudžetinė įstaiga – Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Želmenėliai“. Reorganizavimo pabaiga – 2021 metų sausio 4 diena.	-
6.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Pasaka“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
7.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Rūta“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
8.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Šaltinėlis“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
9.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Vaivorykštė“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Ugdymo programos 2020–2021 metais	Ugdymo programos 2021–2022 metais
10.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Varpelis“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos. Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 28 d. sprendimu Nr. 1-183 priimtas sprendimas Reorganizuoti Marijampolės vaikų lopšelių-darželių „Varpelis“ prijungimo būdu prie Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Rūta“ ir reorganizavimą baigti 2021 m. rugpjūčio 31 d.	-
11.	Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Rasa“	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
12.	Marijampolės sav. Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazijos Igliaukos ikimokyklinio ugdymo skyrius	Ikimokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio ugdymo programos
13.	Marijampolės sav. Patašinės daugiafunkcis centras	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programos
14.	Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazijos Šventragio ikimokyklinio ugdymo skyrius	Ikimokyklinio ugdymo programos	Ikimokyklinio ugdymo programos

(sudaryta autorių)

Bendrojo ugdymo įstaigų tinklas. 2021 metais bendrojo ugdymo įstaigų tinklo pokyčiai buvo vykdomi, įgyvendinant „Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrasis planas“, patvirtintą Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 22 d. sprendimu Nr. 1-27 (toliau – Tinklo pertvarkos planas).

Tinklo pertvarkos plane nustatyti šie bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2025 metų prioritetai:

1. Kokybiško ugdymo turinio garantija kiekvienam mokiniui;
2. Geresnių sąlygų sudarymas mokinių individualiems ugdymo poreikiams tenkinti;
3. Vaiko fizinio ir psichologinio saugumo užtikrinimas;
4. Mokymosi aplinkos pagerinimas, užtikrinant sanitarines ir higienos normas;
5. Efektyvus žmogiškųjų, ūkinių ir finansinių išteklių panaudojimas;
6. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimas, vadybinių kompetencijų stiprinimas.

Tinklo pertvarkos plane nustatytas pagrindinis pertvarkos tikslas, uždaviniai, jų vertinimo kriterijai laikotarpiui iki 2025 metų.

Tinklo pertvarkos plano tikslas, uždaviniai ir jų vertinimo kriterijai

Tikslas	Sudaryti prielaidas ir sąlygas geresnės kokybės privalomajam ir visuotiniam švietimui bei veiksmingesniam išteklių paskirstymui	
	Pagrindiniai rezultatų rodikliai	
Uždaviniai	2020–2021 m.m.	2024–2025 metai
Sudaryti sąlygas visose savivaldybės švietimo įstaigose kiekvienam mokiniui gauti asmeninę ūgtį skatinantį ugdymo turinį;	Ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis 88,6 proc.	Ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis 90%
	Bendrojo ugdymo mokyklos pasirengė mokinius mokyti nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu	Mokyklos įvaldžiusios naudojamą virtualią mokymo aplinką, kurią sudaro bendra sistema ir/ar keletą skirtingų technologinių priemonių (virtualios aplinkos - el. dienynas; keitimosi failais priemonė, asinchroninės ir sinchroninės komunikacijos priemonės ir kt.).

		Nuotolinis ugdymo proceso organizavimo būdas įteisintas mokyklų nuostatuose.
	Privalomuosius dalykus bendrojo ugdymo mokyklose dėsto 527 specialistai, t.y. 98,5 proc. viso pagrindinėje darbovietėje dirbančių pedagogų skaičiaus.	Privalomuosius dalykus bendrojo ugdymo mokyklose dėsto 100 proc. specialistai.
	Švietimo pagalbos specialistų, tenkančių 100-ui mokinių, skaičius – 0,70	Pagalbą teikiančių specialistų ir mokinių skaičiaus santykis gerėja
	Savivaldybės mokyklose jungtinių klasių 10	Savivaldybės mokyklose jungtinių klasių sumažės iki 8
	Per PUPP pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis – 56,3 proc.	Per PUPP pagrindinį pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis padidėjo
	Neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur besinaudojančių mokinių dalis – 64 proc.	Neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur besinaudojančių mokinių dalis nesumažėjusi
	Mokinių, kurie mokykloje jaučiasi gerai, dalis – 57,4 proc.	Mokinių, kurie mokykloje jaučiasi gerai, dalis – 60 proc.
Pagerinti mokymosi aplinką, praturtinant mokyklų mokymo bazę mokymo priemonėmis pagal ugdymo programas	Suremontuotose, rekonstruotose ir atitinkančiose I arba II pastatų grupės reikalavimus savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 76,53 proc. mokinių.	Ne mažiau kaip 85 % mokinių mokosi suremontuotose, rekonstruotose ir atitinkančiose I arba II pastatų grupės reikalavimus savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose.
	Mokyklų, kuriose reikia modernizuoti mokymosi aplinką, dalis – 45 proc.	Mokyklų, kuriose modernizuota mokymosi aplinka, dalis – 80 proc.

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrasis planas)

Bendrojo ugdymo įstaigų tinklo pokyčiams taip pat aktualūs Savivaldybės tarybos sprendimus dėl atskirų ugdymo įstaigų reorganizavimo: 2021 metais buvo nutraukta Kazio Borutos gimnazijos Padovinio pagrindinio ugdymo skyriaus veikla.

Apibendrinti mokyklų tinklo pokyčiai pateikti lentelėje žemiau.

Marijampolės savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigos

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Ugdymo programos 2020–2021 metais	Ugdymo programos 2021–2022 metais
1.	Marijampolės Rygiškių Jono gimnazija	Pagrindinio ugdymo programos II dalis ir vidurinio ugdymo programa	Pagrindinio ugdymo programos II dalis ir akredituota vidurinio ugdymo programa
2.	Marijampolės Sūduvos gimnazija	Pagrindinio ugdymo programos II dalis ir vidurinio ugdymo programa	Pagrindinio ugdymo programos II dalis ir akredituota vidurinio ugdymo programa
3.	Marijampolės sav. Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazija	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo programos
4.	Marijampolės sav. Liudvinavo Kazio Borutos gimnazija	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programos ir vidurinio ugdymo programa	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programos ir vidurinio ugdymo programa
5.	Marijampolės Rimanto Stankevičiaus progimnazija	Priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programos	Pradinio ir pagrindinio ugdymo I dalies programos
6.	Marijampolės „Ryto“ pagrindinė mokykla	Priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programos	Priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programos
7.	Marijampolės sav. Liudvinavo Kazio Borutos gimnazijos Padovinio pagrindinio ugdymo skyrius	Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. 1-152 nutarta pertvarkyti nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. Marijampolės sav. Liudvinavo Kazio Borutos gimnazijos struktūrą, nutraukiant Padovinio pagrindinio ugdymo skyriaus veiklą	-
8.	Marijampolės sav. Sasnavos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programos

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Ugdymo programos 2020–2021 metais	Ugdymo programos 2021–2022 metais
	pagrindinė mokykla		
9.	Marijampolės sav. Želsvos progimnazija	Priešmokyklinio, pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis	Priešmokyklinio, pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis
10.	Marijampolės Jono Totoraičio progimnazija	Pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis	Pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis
11.	Marijampolės Petro Armino progimnazija	Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis	Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos ir pagrindinio ugdymo programos I dalis
12.	Marijampolės „Šaltinio“ progimnazija	Pradinio ugdymo programa ir pagrindinio ugdymo programos I dalis	Pradinio ugdymo programa ir pagrindinio ugdymo programos I dalis
13.	Marijampolės sav. Mokolų progimnazija	Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos, pagrindinio ugdymo programos I dalis	Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos, pagrindinio ugdymo programos I dalis
14.	Marijampolės „Žiburėlio“ mokykla daugiafunkcis centras	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo ir specialiosios programos	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo specialiosios programos
15.	Marijampolės „Saulės“ pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programos	Pradinio ugdymo programos
16.	Marijampolės „Smalsučio“ pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programos	Pradinio ugdymo programos. 2021 m. rugsėjo 1 d. nekomplektuojama pirma klasė.
17.	Marijampolės suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras	Pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo programos	Pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo programos.

(sudaryta autorių)

Kitų neformaliojo vaikų švietimo paslaugų tinklas. 2021 metais Savivaldybėje kitas neformaliojo vaikų švietimo paslaugas teikė dvi Savivaldybės pavaldumo įstaigos – Marijampolės meno mokykla ir Marijampolės moksleivių kūrybos centras. Nagrinėjamu laikotarpiu įstaigų tinklas nesikeitė, vykdomų neformaliojo ugdymo programų sąrašas¹² iš esmės nesikeitė.

5.2. Personalo charakteristikos

5.2.1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų personalo charakteristika

Pedagoginio personalo skaičius. Augant vaikų skaičiui, Savivaldybės pavaldumo ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo didinamas pedagoginio personalo (tiek pagrindinės, tiek nepagrindinės darbovietės) skaičius. 2017–2020 metais bendras personalo skaičius išaugo nuo 265 iki 295. 2021 metais šis skaičius sumažėjo iki 284.

Pedagoginio personalo amžiaus struktūra. Vidutinis ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagoginio personalo (pagrindinės darbovietės) amžius 2017–2021 metais iš esmės nesikeitė, tačiau buvo stebima personalo senėjimo tendencija – nuosekliai augo vyresnio amžiaus pedagoginio personalo dalis: darbuotojų iki 39 m. amžiaus dalis nagrinėjamu laikotarpiu nesikeitė ir sudarė 16–17

¹² Marijampolės meno mokykla – 3 programos (dailės, muzikos ir choreografijos); Marijampolės moksleivių kūrybos centras – 24 NVŠ programos („Muzikavimo erdvė“, „Jaunieji kanklininkai“, „Menų laboratorija“ ir kt.).

%, 40–49 m. amžiaus darbuotojų dalis sumažėjo nuo 26 % iki 24 %; darbuotojų virš 50 m. amžiaus dalis išaugo nuo 57 % iki 60 %

Pedagoginio personalo amžiaus struktūra

	2017	2020	2021
Jaunesni nei 25 metai	2	1	1
25-29 m.	7	4	3
30-34 m.	11	14	15
35-39 m.	22	24	24
40-44 m.	24	26	30
45-49 m.	40	41	32
50-54 m.	50	55	57
55-59 m.	50	55	49
60-64 m.	32	38	40
65 m. ir vyresni	8	14	12
Iš viso	246	272	263

(šaltinis: ŠVIS)

Pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal lytį. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – visą pedagoginį personalą sudarė vien moterys.

Pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal lytį

	2017	2020	2021
Moterys	245	272	263
Vyrai	1	0	0
Iš viso	246	272	263

(šaltinis: ŠVIS)

Aukštos kvalifikacijos pedagoginio personalo dalis. Nagrinėjamu laikotarpiu pedagoginio personalo kvalifikacijos srityje buvo stebimas nuolatinis darbuotojų su kvalifikacinėmis kategorijomis skaičiaus augimas: vyresniųjų auklėtojų, auklėtojų metodininkų ir auklėtojų ekspertų kvalifikacines kategorijas turinčių asmenų skaičius išaugo nuo 150 iki 161, t. y. 7,33 %. Personalo, turinčio kvalifikacinę kategoriją, dalis praktiškai nepasikeitė – ji siekė 61 %.

Pedagoginio personalo kvalifikacinės kategorijos

	2017	2020	2021
Vyresnysis auklėtojas	102	92	92
Auklėtojas metodininkas	48	54	69
Auklėtojas ekspertas	0	0	0
Iš viso	150	146	161

(šaltinis: ŠVIS)

Švietimo įstaigų vadovų pasiskirstymas pagal amžių. 2017–2021 metais Savivaldybės pavaldumo ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų amžiaus struktūra keitėsi senėjimo linkme: metams einant jauniausio įstaigos vadovo amžius žymiai išaugo; tuo pačiu augo 60 m. ir daugiau metų amžiaus vadovų dalis.

Švietimo įstaigų vadovų amžiaus struktūra

	2017	2020	2021
40-44 m.	1		
45-49 m.		1	
50-54 m.	2	2	2
55-59 m.	3	2	1
60-64 m.	5	4	3
65 m. ir vyresni	1	2	3
Iš viso	12	11	9

(šaltinis: ŠVIS)

Švietimo įstaigų vadovų pasiskirstymas pagal lytį. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių švietimo įstaigų vadovų pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – visi ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai buvo moterys. Panašios tendencijos buvo stebimos ir Lietuvoje, apskrityje ir lyginamojoje Mažeikių r. savivaldybėje.

5.2.2. Bendrojo ugdymo įstaigų personalo charakteristika

Pedagoginio personalo skaičius. Mokinių skaičiui Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose mažėjant, buvo mažinamas ir pedagoginio personalo skaičius: bendras pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) skaičius 2017–2020 metais sumažintas nuo 604 iki 525. 2021 metais šis skaičius buvo dar sumažintas iki 514.

Pedagoginio personalo amžiaus struktūra. Vidutinis Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų pedagoginio personalo (pagrindinės darbovietės) amžius 2017–2021 metais iš esmės nesikeitė, tačiau nuolat buvo stebima personalo senėjimo tendencija – nuosekliai augo vyresnio amžiaus pedagoginio personalo dalis: darbuotojų iki 39 m. amžiaus dalis nagrinėjamu laikotarpiu nuosekliai mažėjo ir 2021 metais tesudarė 14 %, 40–49 m. amžiaus darbuotojų dalis sumažėjo nuo 30 % iki 27 %; darbuotojų virš 50 m. amžiaus dalis išaugo nuo 51 % iki 58 %.

Bendrojo ugdymo įstaigų pedagoginio personalo amžiaus struktūra

	2017	2020	2021
Jaunesni nei 25 metai	2	0	0
25-29 m.	6	7	5
30-34 m.	39	17	12
35-39 m.	59	47	51
40-44 m.	85	61	58
45-49 m.	82	73	75
50-54 m.	105	89	80
55-59 m.	106	95	94
60-64 m.	54	76	78
65 m. ir vyresni	18	26	25
Iš viso	556	491	478

(šaltinis: ŠVIS)

Šioje vietoje būtina pažymėti, kad Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje planuota stebėsenos rodiklio „30–49 metų amžiaus mokytojų ir dėstytojų dalis“ reikšmė 2017 metais – 55 %, 2022 metais – 60 %. Deja, Savivaldybėje planuotos rodiklio reikšmės buvo gerokai mažesnės, be to, rodiklio reikšmės paskutiniu metu mažėjo: 2017 m. siekė 48 %, 2020 m. – 40 %, 2021 m. – 41 %.

Pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal lytį. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – didžiąją dalį pedagoginio personalo sudarė vien moterys. Moterų dalis tiek 2017–2020 m., tiek ir 2021 metais nuosekliai augo.

Bendrojo ugdymo įstaigų pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal lytį

	2017	2020	2021
Moterys	541	479	469
Vyrai	63	46	45
Iš viso	604	525	514

(šaltinis: ŠVIS)

Šioje vietoje būtina pažymėti, kad Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje planuota stebėsenos rodiklio „Vyrų mokytojų, dirbančių pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo

programas, dalis“ reikšmė 2017 metais – 17 %, 2022 metais – 20 %. Deja, Savivaldybėje planuotos rodiklio reikšmės buvo gerokai mažesnės, be to, reikšmė paskutiniu metu mažėjo: 2017 m. siekė 10,43 %, 2020 m. – 8,76 %, 2021 m. – 8,76 %.

Aukštos kvalifikacijos pedagoginio personalo dalis. Bendram pedagoginio personalo skaičiui Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose mažėjant, pedagoginių darbuotojų su kvalifikacinėmis kategorijomis struktūra išliko iš esmės nepasikeitusi. Didžiausią dalį visu laikotarpiu sudarė metodininkai (46 %) ir vyresnieji mokytojai (45 %). Neturinčių kvalifikacinės kategorijos pedagoginio personalo skaičius 2017–2021 metais sumažėjo nuo 55 iki 42.

Pedagoginio personalo kvalifikacinės kategorijos

	2017	2020	2021
Mokytojai	26	23	25
Vyresn. mokytojai	237	195	191
Metodininkai	231	212	197
Ekspertai	9	8	8
Atestuotų iš viso	503	438	421

(šaltinis: ŠVIS)

Švietimo įstaigų vadovų pasiskirstymas pagal amžių. 2017–2021 metais Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų vadovų amžiaus struktūra keitėsi senėjimo linkme: metams einant jauniausio įstaigos vadovo amžius išaugo; tuo pačiu augo 60 m. ir vyresnio amžiaus vadovų dalis.

Švietimo įstaigų vadovų (direktorių) amžiaus struktūra

	2017	2020	2021
40-44 m.	1	1	
45-49 m.	1	1	1
50-54 m.	1	2	4
55-59 m.	8	4	1
60-64 m.	8	4	5
65 m. ir vyresni	1	2	4
Iš viso	20	14	15

(šaltinis: ŠVIS)

Švietimo įstaigų vadovų pasiskirstymas pagal lytį. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų vadovų pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – dauguma įstaigų vadovų išliko moterys; jų dalis išaugo nuo 60 % iki 67 %. Panaši situacija matyti ir kalbant apie direktoriaus pavaduotojus ugdymui – 2021 metais 17 buvo moterys (81 %) ir 4 vyrai.

Pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal lytį

	2017	2020	2021
Moterys	12	8	10
Vyrai	8	6	5
Iš viso	20	14	15

(šaltinis: ŠVIS)

5.3. Švietimo pagalbos teikimas

Marijampolės savivaldybėje koordinuotai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos labiausiai reikalingos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams ir mokiniam.

2021 m. rugsėjo 1 d. Marijampolės savivaldybės švietimo įstaigose buvo 980 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, iš jų ikimokyklinio ugdymo įstaigose – 367, bendrojo ugdymo mokyklose – 613.

Pastarųjų metų tendencijos rodo, kad Marijampolės savivaldybės mokyklose specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, integruotai ugdomų bendrojo ugdymo klasėse pastaruosius keitėsi nežymiai, tačiau besimokančiųjų pagal individualizuotą ugdymo programą skaičius nuosekliai didėjo.

Lyginant mokinių skaičių pagal specialiųjų ugdymosi poreikių lygius matyti, kad daugėja mokinių, turinčių didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Marijampolės „Žiburėlio“ mokyklos-daugiafunkcio centro specialiosiose, lavinamosiose bei socialinių įgūdžių klasėse skaičius keitėsi nežymiai, bet mokinių, turinčių labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių skaičius didėjo.

Gera tendencija yra ta, kad paskutiniaisiais metais švietimo pagalbos mokiniams specialistų etatų skaičius nežymiai didėjo (pvz., bendrojo ugdymo įstaigose šių specialistų skaičius 2020–2021 metais išaugo nuo 88,95 iki 91,60 etato. Nors ir išaugęs, etatų skaičius buvo gerokai mažesnis nei lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, kur specialistų skaičius ŠVIS duomenimis siekė 100. Specialistų skaičiaus augimas, lyginant su poreikiais, taip pat buvo labai nežymus: atsižvelgiant į bendrą mokinių skaičių Savivaldybės mokyklose (bet neatsižvelgiant į individualios pagalbos poreikį didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams) Savivaldybės švietimo įstaigose 2021-09-01 reikėjo psichologų etatų – 22,96 (dirbo 15,05; trūko 7,96 etato), socialinių pedagogų – 22,96 etato (dirbo – 23,0; trūkumo nebuvo). Nagrinėjant kitų švietimo pagalbos paslaugų reikmių ir jų patenkinimo tendencijas, matyti, kad 2021 metais daugiausiai trūko mokytojo padėjėjo etatų (trūko 24,65 etato). Pažymėtina, jog mokytojų padėjėjų skaičius Savivaldybėje didėjo: 2019–2020 m. m. – 31 mokytojo padėjėjas, 2020–2021 m. m. – 28 (pagrindinė pareigybė) ir 6 (nepagrindinė pareigybė) mokytojų padėjėjai, 2021–2022 m. m. – 32 (pagrindinė pareigybė) ir 15 (nepagrindinė pareigybė) mokytojų padėjėjų (ŠVIS duomenimis).

Atskirų rūšių švietimo pagalbos reikmės švietimo įstaigose 2021 m. rugsėjo 1 d.

	Psichologinės pagalbos	Soc. pedagoginės pagalbos	Specialiosios pedagoginės pagalbos	Logopedinės pagalbos	Mokytojo padėjėjo pagalbos	Tiflopedagogo	Surdopedagogo	Judesio korekcinis specialistas
Ikimokyklinio ugdymo įstaigose	106	119	54	355	68	-	-	-
Bendrojo ugdymo mokyklose	419	402	409	548	227	1	7	26
Iš viso:	525	521	463	903	295	1	7	26
Esamas etatų skaičius	15,50	23,00	15,75	27,25	52,85	0	0,5	0,5
Reikalingas etatų skaičius	22,96	22,96	19,29-17,15	18-30	Ne mažiau kaip 73,75	0,045	0,318	1,08

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija)

Neatsižvelgiant į akivaizdų kai kurių paslaugų etatų trūkumą pagal normatyvus ir lyginant mokinių skaičiaus viename švietimo pagalbos specialistui rodiklius šalies kontekste, matyti, kad Savivaldybėje situacija yra palyginti gera: mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičius viename švietimo pagalbos specialistui buvo palyginti nedidelis – tik 107, kai Lietuvoje šio rodiklio reikšmė siekė 176, o Mažeikių rajone – 201. Atskirų pagalbos paslaugų srityse situacija taip pat buvo palyginti gera: psichologinės pagalbos srityje (mokinių skaičius viename psichologo etatui siekė 97; šalyje – 129, Mažeikių rajone – 133) ir specialiojo pedagogo pagalbos srityje (mokinių skaičius

vienam etatui siekė 84; šalyje – 139¹³). Visgi palyginti bloga situacija socialinio pedagogo pagalbos srityje: Savivaldybėje vienam etatui teko 84 mokiniai, kai tuo pačiu metu Lietuvoje – 57, Mažeikių rajone – 41).

Švietimo pagalbos specialistų skaičiaus augimą stabdo mažėjantis mokinių skaičius. Marijampolės švietimo įstaigose 2021 m. rugsėjo 1 d. mažiausiai prieinama buvo mokytojo padėjėjo ir psichologo pagalba; specialioji pedagoginė pagalba taip pat nesiekė minimalaus jos poreikio tenkinimo ribos.

Pažymėtina, kad Savivaldybės švietimo įstaigoms ieškant švietimo pagalbos specialistų (psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, logopedo, surdopedagogo, tiflopedagogo) susiduriama su žmogiškųjų resursų trūkumu, todėl švietimo įstaigoms skirtus švietimo pagalbos specialistų etatus ne visada pavyksta užpildyti.

Švietimo pagalbos paslaugų tinklas. Integruotai ugdomiems specialiujų ugdymosi poreikių turintiems vaikams reikalinga koordinuotai teikiama pagalba ugdymo įstaigose, ir pagalba jų šeimoms.

Visos švietimo įstaigos ir jose dirbantys pagalbos mokiniui, pedagogams, tėvams specialistai bendradarbiauja ir palaiko ryšius su Marijampolės savivaldybės pedagogine psichologine tarnyba, kuri siekia užtikrinti specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumą, psichologinį atsparumą teikiant reikalingą informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą mokykloms ir mokytojams bei tėvams.

Švietimo pagalbos specialistai teikia pedagoginę psichologinę pagalbą vaikams ir mokiniams, taip pat jų tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokytojams dėl vaikų ir mokinių ugdymosi sunkumų, teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams bei šiais klausimais konsultuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus) ir mokytojus, formuoja pozityvias visuomenės ir mokyklų bendruomenių nuostatas į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius asmenis, teikia pagalbą ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus bei vertinant jų raidą.

Pastaruoju metu švietimo įstaigose trūkstant švietimo pagalbos specialistų, didėjo koordinuotai ir kompleksiskai teikiamos pagalbos poreikis antriniame lygmenyje.

Įvertinus galiojančius švietimo pagalbos specialistų normatyvinius krūvius švietimo pagalbos įstaigose (pedagoginėse psichologinėse tarnyboje), galima daryti išvadą, kad 2021 metais: specialiojo pedagogo buvo reikalingi 2,3 etato, dirbo 1,2, trūko 1,1 etato; logopedo buvo reikalinga 2,3 /dirbo 2,25 /trūksta 0,05¹⁴; psichologo buvo reikalinga 4,6, dirbo 1,55, trūko 3,05 etato; socialinio pedagogo buvo reikalinga 2,3, dirbo 1,5, trūksta 0,8 etato. Matyti, kad didžiausias trūkumas buvo juntamas psichologinės pagalbos srityje.

Siekiant nuosekliai spręsti su švietimo pagalbos organizavimo problemas, 2022 m. sausio 6 d. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV-20 patvirtintas Marijampolės savivaldybės 2022–2024 metų koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtros planas.

5.4. Materialieji ir finansiniai ištekliai

Savivaldybės biudžeto išlaidos švietimui. Savivaldybės biudžeto išlaidos švietimui nuo 2017 metų išaugo 58 % – iki 31,9 mln. eurų. Šį augimą didžiają dalimi lėmė nuoseklus švietimo darbuotojų pareiginės algos (darbo užmokesčio) pastoviosios dalies koeficiento, mėnesinės algos didinimas. Pažymėtina, kad švietimui skirta Savivaldybės biudžeto dalis nagrinėjamu laikotarpiu svyravo, tačiau iš esmės nesikeitė ir siekė vidutiniškai 43 %.

Savivaldybės biudžeto išlaidos švietimui

	2017	2018	2019	2020	2021
Suma, tūkst. Eur.	20.164,4	21.896,4	25.822,2	28.206,8	31.895,6

¹³ apie Mažeikių rajono savivaldybę nėra duomenų.

¹⁴ Iš 2,25 etato vienas etatas buvo neužimtas, nes specialistė buvo vaiko auginimo atostogose, o laikinai vaduojančių neatsirado.

Dalis Savivaldybės biudžete, %	44	37	44	46	44
--------------------------------	----	----	----	----	----

(šaltinis: MSA)

Vidutinės vienam besimokančiam asmeniui tekusios lėšos. Pastaraisiais metais augusi švietimui skiriama Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšų suma lėmė, kad vidutinės vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigoje besimokančiajam asmeniui tenkančios lėšos Savivaldybėje didėjo beveik 40 % – nuo 2,8 iki 3,8 tūkst. eurų, vienam bendrojo ugdymo mokykloje besimokančiam asmeniui tenkančių lėšų suma išaugo nuo 2,1 iki 2,6 tūkst. eurų. Panašus augimas buvo stebimas šalyje, apskrityje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje.

Visgi pažymėtina, kad tiek ikimokyklinio ugdymo, tiek ir bendrojo ugdymo srityse Savivaldybėje vienam besimokančiam asmeniui tenkančių lėšų suma buvo palyginti maža: Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo 12 % mažesnė, nei vidutiniškai šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje; bendrojo ugdymo mokyklose šis skirtumas buvo dar didesnis – 16 % mažiau nei vidutiniškai šalyje ir 10 % mažiau nei Mažeikių rajono savivaldybėje.

Reikia taip pat pažymėti, kas vienam besimokančiam asmeniui tekusios lėšos visais metais ir abejose srityse (ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo) buvo lygios arba mažesnės nei apskrities vidurkis.

Švietimo įstaigų techninė būklė. Savivaldybės švietimo įstaigų būklė paskutiniaisiais metais gerėjo – tiek iš Savivaldybės biudžeto, tiek ir iš ES ir kitų finansavimo šaltinių buvo modernizuota dalis švietimo įstaigų. Visa tai lėmė, kad švietimo įstaigų, kurių nė vienai daliai nereikia kapitalinio remonto, dalis buvo didesnė nei 70 % ir viršijo Savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane numatytą siekinį.

Šiose įstaigose mokosi per 71 % vaikų ir mokinių. Paskutiniųjų metų padidėjimas nebuvo esminis (tik 3 procentiniais punktais), todėl būtina ir toliau skirti dėmesį mokyklų techninėms charakteristikoms gerinti.

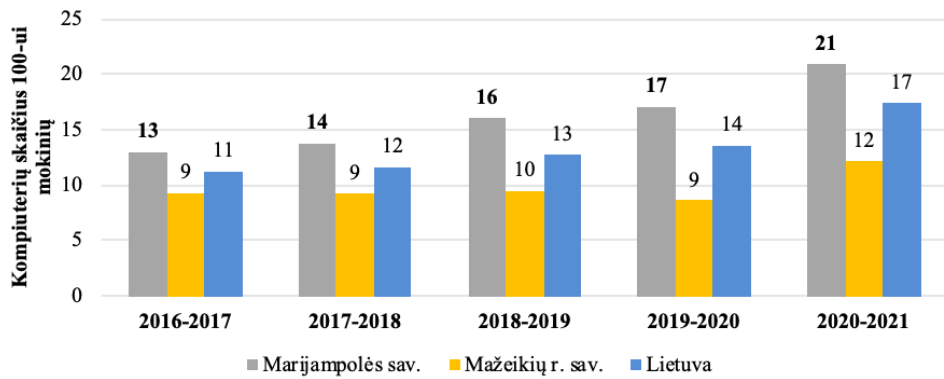
Švietimo įstaigų techninė būklė

	2017	2018	2019	2020	2021
Švietimo įstaigų, kurių nė vienai daliai nereikia kapitalinio remonto, dalis, %	68	68	75	75	71

(šaltinis: MSA)

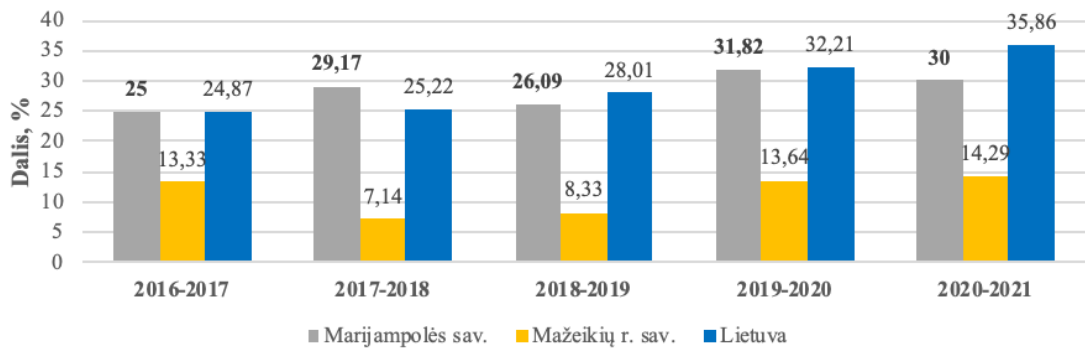
Mokymui skirtų kompiuterių skaičius. Mažesnė vienam ugdymo įstaigoje besimokančiajam asmeniui skirtų lėšų suma nesutrukdė pasiekti pakankamai gerų rezultatų tam tikrose materialinio aprūpinimo srityse. Tai pirmiausia pasakytina apie mokymuisi skirtų kompiuterių kiekį: prasidėjusi pandemija parodė, jog dalis Savivaldybės mokyklų negalės kompiuteriais aprūpinti visų mokinių ir sklandžiai pereiti prie nuotolinio darbo ir ugdymo. Į mokyklų aprūpinimą įsijungus ŠMSM, per 2020 m. ir 2021 m. mokymuisi skirtų kompiuterių skaičius Savivaldybės mokyklose gerokai išaugo – 2021 m. 100-ui mokinių teko 21 kompiuteris. Lyginant su 2017 metais, šis skaičius išaugo daugiau nei 50 %.

Pagal mokymuisi skirtų kompiuterių, tenkančių 100-ui mokinių, skaičių Savivaldybė gerokai lenkia ne tik šalies, bet ir lyginamosios Mažeikių rajono savivaldybės rodiklius.



Mokymuisi skirtų kompiuterių, tenkančių 100-ai mokinių, skaičius
(šaltinis: ŠVIS)

Švietimo įstaigų, turinčių standartus atitinkančias laboratorijas ir (arba) technikos kabinetus, dalis. Taip pat palyginti gerų rezultatų pasiekta švietimo įstaigų aprūpinimo laboratorijomis ir (arba) technikos kabinetais: Savivaldybėje mokyklų, turinčių standartus atitinkančias laboratorijas ir (arba) technikos kabinetus, dalis paskutiniaisiais metais išaugo iki 30 %.



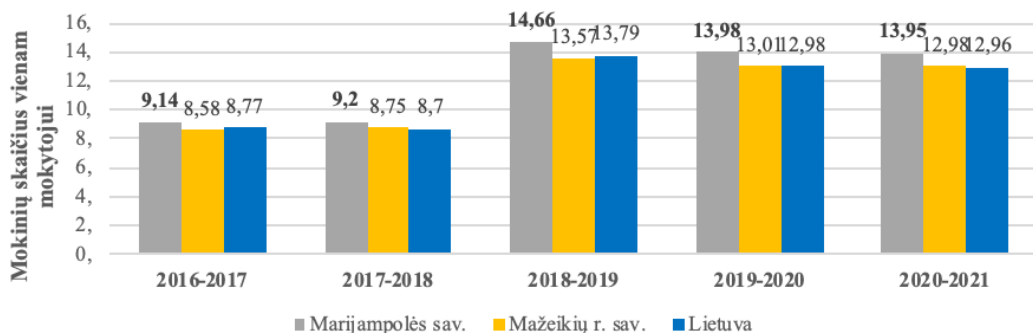
Švietimo įstaigų, turinčių standartus atitinkančias laboratorijas ir (arba) technikos kabinetus, dalis
(šaltinis: ŠVIS)

Šis rodiklis nebuvo didelis, lyginant su šalies vidurkiu, tačiau buvo kone 50 % geresnis nei lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje.

6. ŠVIETIMO PROCESAS

6.1. Ugdymo organizavimas ir valdymas

Mokinių skaičius vienam mokytojui. Mokinių skaičius vienam mokytojui Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais buvo nežymiai didesnis, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, tačiau nuosekliai mažėjo. Viena vertus, mažėjantis vienam mokytojui tenkantis mokinių skaičius, rodo sąlyginai didesnę mokiniui tenkantį mokytojo dėmesį ir, galimai, mokymo kokybę; kita vertus, mažėjant šiam rodikliui, mokyklų efektyvumas mažėja.

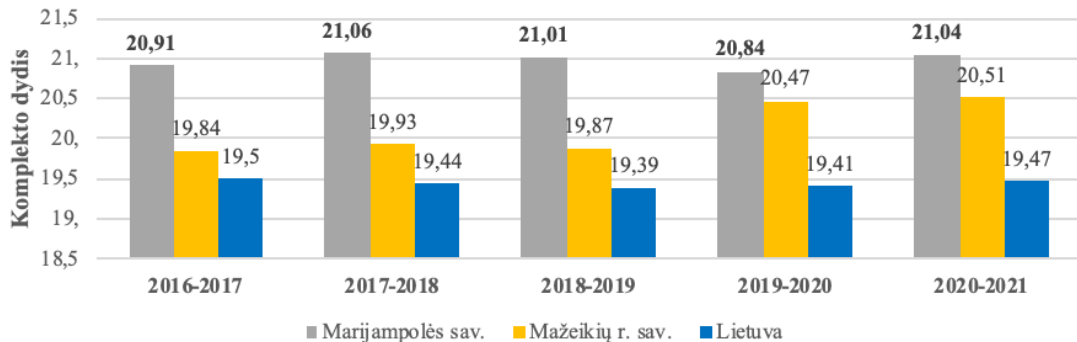


Mokinių skaičius vienam mokytojui

(šaltinis: ŠVIS)

Pažvelgus į šį rodiklį kiek plačiau ir palyginus jį su šalies didmiesčių (Vilniaus miesto (13,69), Kauno miesto (14,7) ir kitomis apskrities savivaldybėmis (Vilkaviškio rajono (12,03), Kalvarijos (11,57), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka¹⁵.

Vidutinis klasės komplekto dydis. Vidutinis klasės komplekto dydis Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose paskutiniais metais buvo nežymiai didesnis, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje.

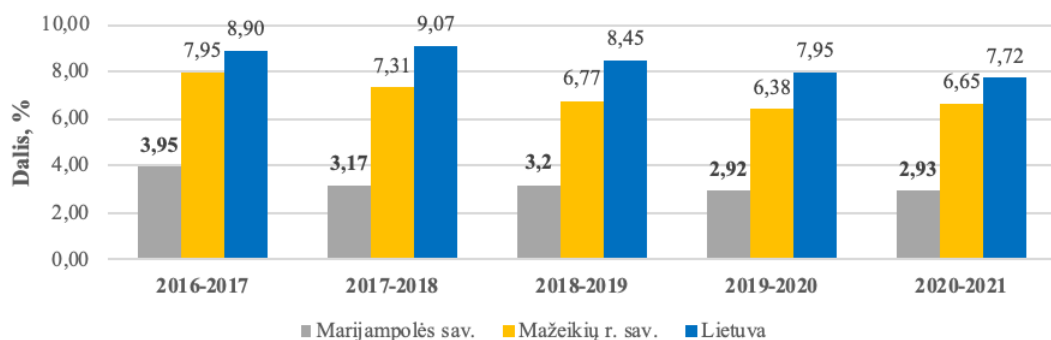


Vidutinis klasės komplekto dydis Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose

(šaltinis: ŠVIS)

Palyginus nagrinėjamą rodiklį su šalies didmiesčių (Vilniaus miesto (22,11), Kauno miesto (21,32) ir kitomis apskrities savivaldybėmis (Vilkaviškio rajono (17,28), Kalvarijos (15,76), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka¹⁶.

Klasių komplektų, kuriuose yra mažiau nei 8 mokiniai, dalis. Klasių komplektų kuriuose yra mažiau nei 8 mokiniai, dalis Savivaldybėje paskutiniais metais buvo palyginti nedidelė ir nuosekliai mažėjo.



Klasių komplektų, kuriuose yra mažiau nei 8 mokiniai, dalis

(šaltinis: ŠVIS)

Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios Mažeikių rajono savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (3,52), Kauno miesto (5,39) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (14,87), Kalvarijos (11,11), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija

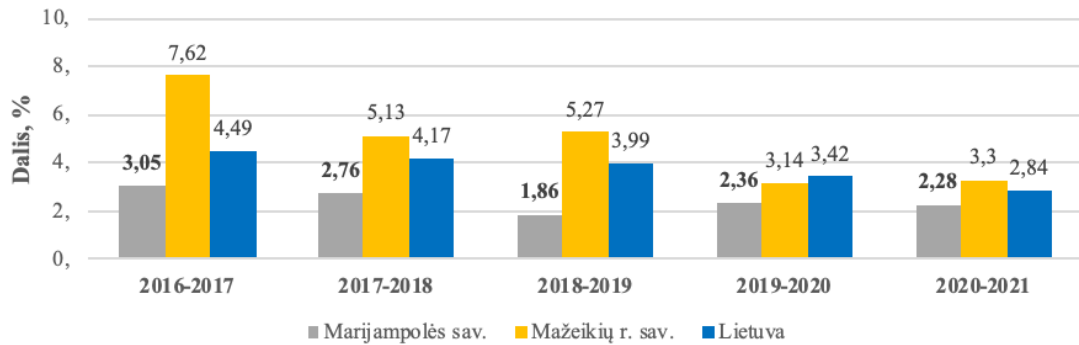
¹⁵ ŠVIS duomenys rodo, kad mažiausias rodiklis yra tose savivaldybėse, kur mokyklų tinklas labiausiai nesutvarkytas, pvz., Šalčininkų rajono savivaldybėje – 9,42, Vilniaus rajono savivaldybėje – 9,92.

¹⁶ ŠVIS duomenys rodo, kad mažiausias rodiklis yra tose savivaldybėse, kur mokyklų tinklas labiausiai nesutvarkytas, pvz., Šalčininkų rajono savivaldybėje – 13,69, Vilniaus rajono savivaldybėje – 15,43.

Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka¹⁷.

Mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis. 1-8 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais mažesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, ir nuosekliai mažėjo. Pažymėtina, kad 2021–2022 metais Savivaldybės bendrosios paskirties klasėse jungtinių klasių jau nebuvo.

Mažėjanti rodiklio reikšmė atspindi mokymo proceso kokybę.

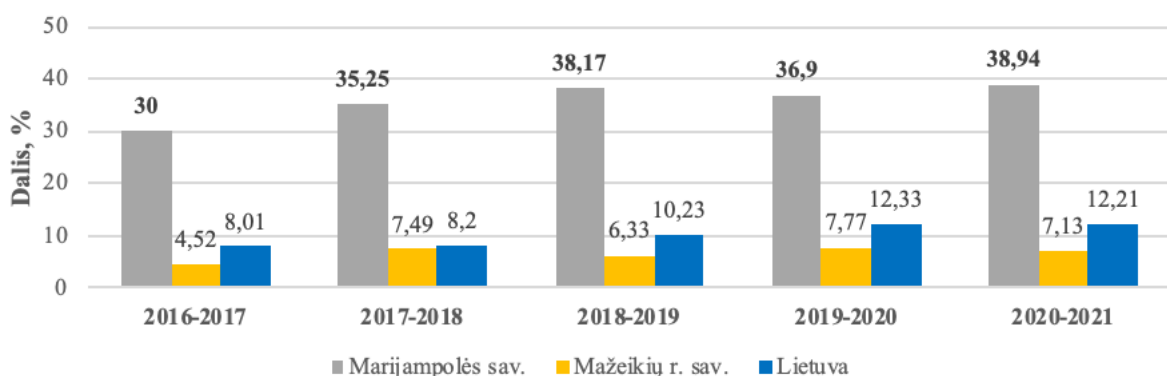


1-8 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis

(šaltinis: ŠVIS)

Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (0,73), Kauno miesto (0,80) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (6,27), Kalvarijos (8,16), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka.

Pailgintos dienos grupes lankančių mokinių dalis. Atsižvelgiant į tėvų pageidavimus, Savivaldybėje plėtojamos pailgintos dienos grupių paslaugos. Šių grupių veikla svarbi prevenciniu, ugdomuoju, bendravimo aspektais. Pailgintos dienos grupes lankančių 1-4 klasių mokinių dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais buvo gerokai didesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, ir nuosekliai augo.



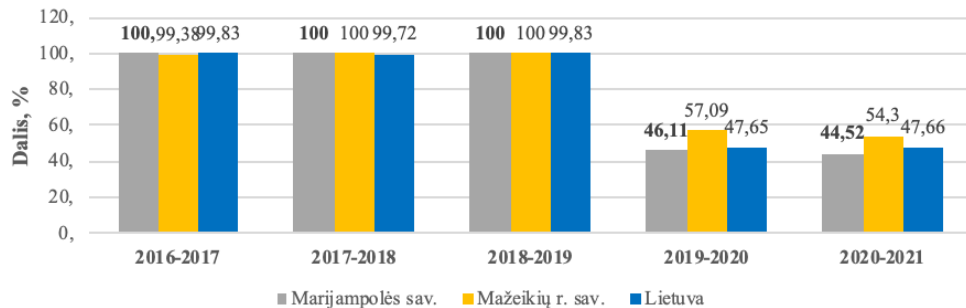
Pailgintos dienos grupes lankančių 1-4 klasių mokinių dalis

(šaltinis: ŠVIS)

Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (8,58), Kauno miesto (0,38) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (28,90), Kazlų Rūdos (11,72), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera.

¹⁷ ŠVIS duomenys rodo, kad mažiausias rodiklis yra tose savivaldybėse, kur mokyklų tinklas labiausiai nesutvarkytas, pvz., Šalčininkų rajono savivaldybėje – 20,51.

Mokytojų, mokančių daugiau kaip vieno dalyko, dalis. Paskutiniais metais mokytojų, mokančių daugiau kaip vieno dalyko, dalis šalies mokyklose mažėjo. Ši dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniais metais taip pat gerokai sumažėjo ir tapo mažesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje.



Mokytojų, mokančių daugiau kaip vieno dalyko, dalis
(šaltinis: ŠVIS)

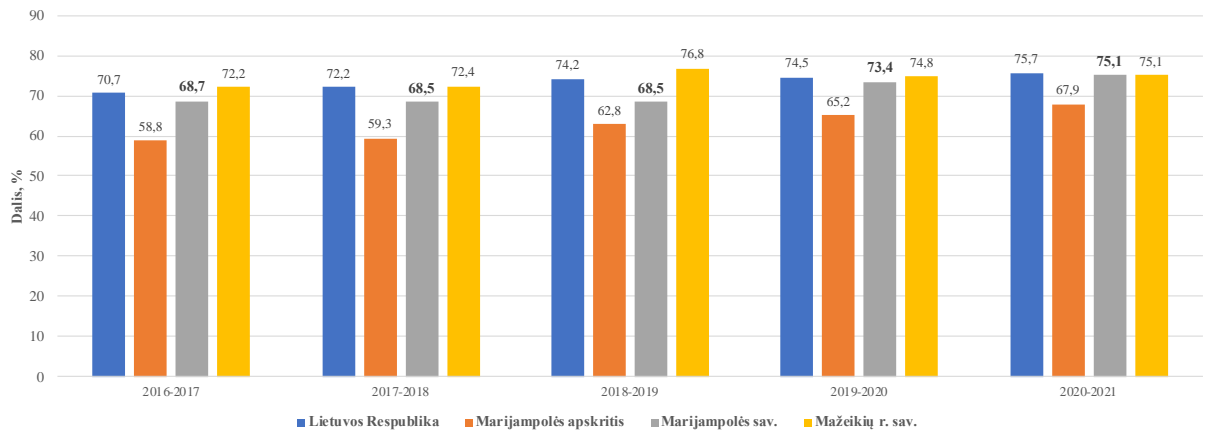
Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (37,06), Kauno miesto (38,36) ir kai kurių kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (53,57), Kalvarijos (59,52), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera.

Pedagogų, naudojančių IKT ir internetą savo dėstomam dalykui, skaičius. Paskutiniais metais pedagogų, naudojančių IKT ir internetą savo dėstomam dalykui, dalis šalies mokyklose augo. Šį augimą skatino IKT sistemų, taikomųjų programų plėtojimas nacionaliniu mastu, o ypač – COVID-19 pandemijos sukelti ugdymo proceso organizavimo nuotoliniu būdu reikalavimai. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose paskutiniais metais ši dalis išaugo iki 99 %. Panašios tendencijos buvo stebimos ir kitose savivaldybėse, todėl galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera.

6.2. Dalyvavimas ugdymo procese

Dalyvavimo švietimo procese rodikliai parodo, kuri mokinių dalis ir pagal kokias programas mokosi bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokyklose, mokinių lankomumą.

Ikimokyklinio ugdymo aprėptis. Pastaraisiais metais augantis vaikų skaičius ir nuosekliai didintas ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius leido pasiekti palyginti geros ikimokyklinio ugdymo aprėpties: vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais (amžiaus grupė 1-6 metai), Savivaldybėje išaugo nuo 68,7 % iki 75,1 %, t.y. iki šalies vidurkio; o siauresniame statistiniame rėžyje – 3 metų ir vyresnių vaikų amžiaus grupėje – ši dalis (67,9 %) net viršijo apskrities (59,8 %) ir šalies (66,1 %) rodiklius. Lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje pasiekta reikšmė taip pat siekė 75,1 %.



Vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais
(šaltinis: LSD, ŠVIS)

Mokyklos nelankantys mokyklinio amžiaus vaikai¹⁸. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius tiek šalyje, tiek ir Savivaldybėje mažėjo. Visgi mokyklos nelankančių vaikų skaičius Savivaldybėje išlieka palyginti didelis – siekia 6,38 % nuo visų bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus (šalyje – 5,09 %, apskrityje – 5,98 %; lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje – 6,14 %).

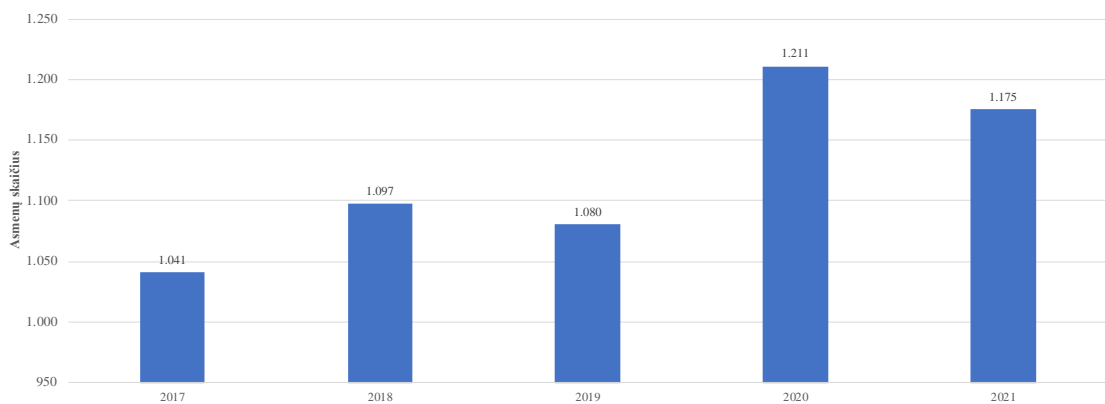
Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Lietuvos Respublika	18294	16651	16579	16319	17362
Marijampolės apskritis	1278	1032	998	942	964
Marijampolės sav.	619	503	472	438	437
Mažeikių r. sav.	430	384	367	373	391

(šaltinis: LSD)

Kaip ir ankstesniais metais, pagrindinė mokyklos nelankymo priežastis Savivaldybėje – išvykimas į užsienį (98 %), kitaip nei šalyje (75 %) ar Mažeikių rajono savivaldybėje (34 %).

Neformaliojo vaikų švietimo aprėptis. Neformaliojo vaikų švietimo programas Savivaldybėje vykdo dvi Savivaldybės pavaldumo įstaigos – Marijampolės meno mokykla, Marijampolės moksleivių kūrybos centras. Per paskutinius penkerius metus šiose įstaigose besimokančių vaikų skaičius, priešingai nei bendras Savivaldybės mokinių skaičius, išaugo nuo 1.041 iki 1.175.



Savivaldybės pavaldumo neformaliojo švietimo įstaigas lankančių asmenų skaičius, rugsėjo mėn.
(šaltinis: ŠVIS)

¹⁸ Nesimokantis vaikas – neįregistruotas Mokinių registre 7–17 metų vaikas, kurio deklaruota gyvenamoji vieta yra atitinkamoje savivaldybėje, arba vaikas, įrašytas į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurioje gyvena

Nepaisant augimo, pagal neformaliame ugdyme dalyvaujančių moksleivių dalį Savivaldybė yra viena iš atsiliekančių tiek regione, tiek ir šalyje – 2020–2021 metais Savivaldybėje ši dalis siekė 17,28 %. Lemiamos neigiamos įtakos NVŠ mokinių mažėjimui turėjo COVID-19 pandemija.

Be minėtų dviejų Savivaldybės pavaldumo įstaigų, NVŠ ir FŠPU paslaugas per NVŠ tikslinio finansavimo programas taip pat teikia ir kitos Savivaldybės pavaldumo įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos. Mokinių skaičius visose NVŠ ir FŠPU paslaugas teikiančiose įstaigose¹⁹ 2020–2021 metais siekė 2.527 asmenis (2016–2017 metais – 2.156 asmenis; 2019–2020 metais – 2.377 asmenys).

Apibendrinus 2021–2022 metų neformaliojo vaikų švietimo duomenis, matyti, kad NVŠ programose dalyvauja arba BUM būrelius lankė per 63 % mokinių ir viršijo šalies vidurkį (61 %), visgi buvo mažesnis nei lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje (72 %).

Taigi matyti, kad NVŠ paslaugas gavusių asmenų skaičius kasmet nuosekliai auga, visgi itin sparčiai – tam įtakos turėjo COVID–19 pandemija.

Neformaliojo vaikų švietimo apimty 2021-2022 m. m.

	Skaičius	Dalis nuo visų mokinių, %
Dalyvauja NVŠ programose, kurių NVŠ Finansavimo pobūdis – NVŠ tikslinis finansavimas	1.558	27,31%
Dalyvauja NVŠ programose, kurių NVŠ Finansavimo pobūdis – išskyrus NVŠ tikslinį finansavimą	660	11,57%
Dalyvauja FŠPU programose	348	6,10%
Lanko BUM būrelius	2.488	43,62%
Dalyvauja NVŠ programose arba lanko BUM būrelius	3.598	63,08%

(šaltinis: MSA)

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo aprėptis. Nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas ir poįstatyminiai teisės aktai nustatė naujas, kokybiškai svarbias prielaidas plėtoti suaugusiųjų mokymąsi. Marijampolės savivaldybės tarybos sprendimais buvo patvirtinti Marijampolės savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi veiksmų planai 2015–2016, 2017–2020 metams, kurių įgyvendinimo koordinatoriumi paskirtas Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centras. Neformalų suaugusiųjų švietimą Savivaldybėje taip pat vykdo kitos valstybės ir savivaldybės institucijos bei nevyriausybinės organizacijos: Marijampolės trečiojo amžiaus universitetas, Marijampolės profesinio rengimo centras, Marijampolės kolegijos Tobulinimosi studijų centras, Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Marijampolės Petro Kriaučiūno viešoji biblioteka, Marijampolės suaugusiųjų mokymo centras ir kt. Įgyvendinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, kasmet organizuojama apie 500 įvairios trukmės neformaliojo suaugusiųjų švietimo (tarp jų ir pedagogų kvalifikacijos tobulinimo) renginių, kuriuose dalyvauja apie 8.000 suaugusiųjų Savivaldybės gyventojų (pedagogų, vyresnio amžiaus asmenų, įvairių institucijų darbuotojų, bedarbių, tėvų ir kt.).

Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centro 2021 metų veiklos rezultatas – iš viso organizuoti 335 pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi, metodinės veiklos ir neformaliojo suaugusiųjų mokymosi renginiai (iš jų – 179 organizuoti nuotoliniu būdu), 8,8 tūkst. dalyvių (apsilankymų) – pedagogų, kitų sričių darbuotojų, neformaliajame švietime dalyvaujančių suaugusiųjų ir mokinių; organizuoti 26 dalykinių olimpiadų savivaldybės ir šalies etapų renginiai (24 iš jų – nuotoliniu būdu), kuriuose dalyvavo 417 savivaldybės moksleivių, 46 iš jų – olimpiadų ir konkursų šalies etapuose, kur laimėta vienuolika I-III vietų; Beatricės Kleizaitės-Vasaris menų galerijoje organizuota 10 kultūrinių ir edukacinių renginių, virš 700 renginių dalyvių ir galerijos ekspozicijų lankytojų; įgyvendinti ir įgyvendinami Lietuvos kultūros tarybos, Sporto rėmimo fondo ir ES Erasmus+ programos finansuojami projektai (plg. 2020 m. – 321 pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi, neformaliojo

¹⁹ kartu su Marijampolės meno mokykla ir Marijampolės moksleivių kūrybos centru.

suaugusiųjų mokymosi ir metodinės veiklos renginys, 6,8 tūkst. dalyvių – pedagogų, kitų sričių darbuotojų, suaugusiųjų ir mokinių; Beatričės Kleizaitės-Vasaris menų galerijoje organizuoti 7 kultūriniai renginiai, 1,6 tūkst. kultūrinių renginių dalyvių ir galerijos ekspozicijų lankytojų). Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo srityje buvo įgyvendintos ar pradėtos įgyvendinti 39 tęstinės (ne mažiau nei 40 val. trukmės) PKT programos, daugiausia – skirtingų ugdymosi poreikių turinčių mokinių (įtraukiojo) ugdymo šiuolaikinėje mokykloje ir skaitmeninių pedagogų kompetencijų tobulinimo temomis. Taip pat buvo organizuoti 222 (iš jų 132 nuotoliniu būdu) pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi renginiai (6 kursai, 108 tęstinių programų modulių, 49 trumpalaikiai seminarai, 11 paskaitų, 4 konferencijos, 26 pedagogų ir jų ugdytinių darbų parodos, 8 edukacinės išvykos, 10 kito pobūdžio renginių), 6,5 tūkst. Marijampolės savivaldybės ir apskrities bei kitų savivaldybių pedagogų apsilankymų. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose dalyvavo 2,3 tūkst. Marijampolės savivaldybės, 1,4 tūkst. Šakių rajono ir 2,8 kitų Marijampolės apskrities ir Lietuvos savivaldybių pedagogų. Buvo organizuoti 82 (iš jų 32 – nuotoliniu būdu) Marijampolės savivaldybės pedagogų metodinės veiklos renginiai: 41 dalykų metodinis mokytojų pasitarimas, 28 gerosios patirties sklaidos, 13 kitokio pobūdžio renginių, 1,1 Marijampolės savivaldybės pedagogų apsilankymų.

Apibendrinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo tendencijas, pažymėtina stabili teigiama šios srities raida ir nuoseklus paslaugas gavusių asmenų skaičiaus augimas (neformalaus suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalis nuo visų suaugusių asmenų 2021 metais pasiekė 19,5 %) viršijo Savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane numatytą neformalaus suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalies tarpinę reikšmę 2025 metams (19,0 %).

7. ŠVIETIMO REZULTATAI IR PASEKMĖS

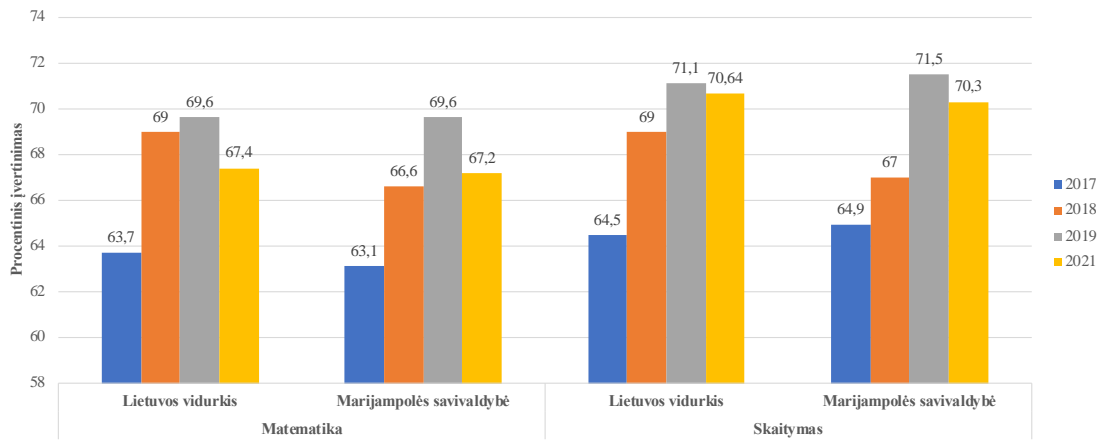
Švietimo rezultatų ir pasekmių rodikliai parodo iš karto po ugdymo programų užbaigimo gautus rezultatus ir jų tolimesnį poveikį.

7.1. Švietimo rezultatai

Mokymosi rezultatai. Pandemija turėjo įtakos ir mokinių pasiekimų patikrinimams: 2019–2020 m. m. NMPP buvo nukeltas į kitus metus, o 2020–2021 m. m. NMPP dalyvavo 4 ir 8 klasių mokiniai. 2019–2020 m. m. nebuvo vykdomas PUPP, o 2020–2021 m. m. PUPP buvo organizuojamas elektroniniu būdu. Visi šitie priimti sprendimai turėjo įtakos mokinių pasiekimams, todėl šio laikotarpio mokinių pasiekimai su ankstesnių metų rezultatais lygintini labai atsargiai, nes mokiniai ugdėsi skirtingomis sąlygomis.

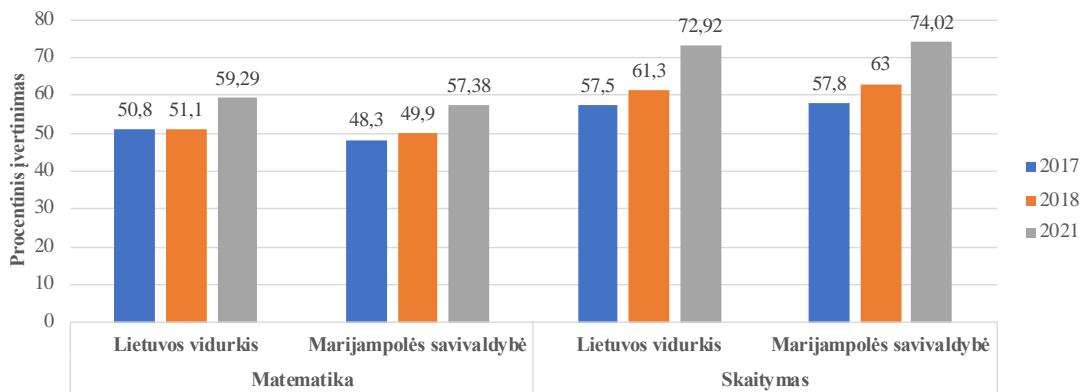
2017–2021 metais²⁰ vykdytų 4 klasės nacionalinių mokinių patikrinimų rezultatai rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai paskutiniiais metais gerėjo, tik 2021 metais suprastėjo (kaip ir Lietuvoje; suprastėjimas siejamas su neigiamu nuotolinio mokymosi poveikiu, kontaktinio mokymosi stoka). Tiek matematikos, tiek ir skaitymo NMPP rezultatai Savivaldybėje buvo dažniausiai prastesni už šalies vidurkį.

²⁰ Kaip minėta, 2020 metais NMPP buvo nukeltas į kitus metus.



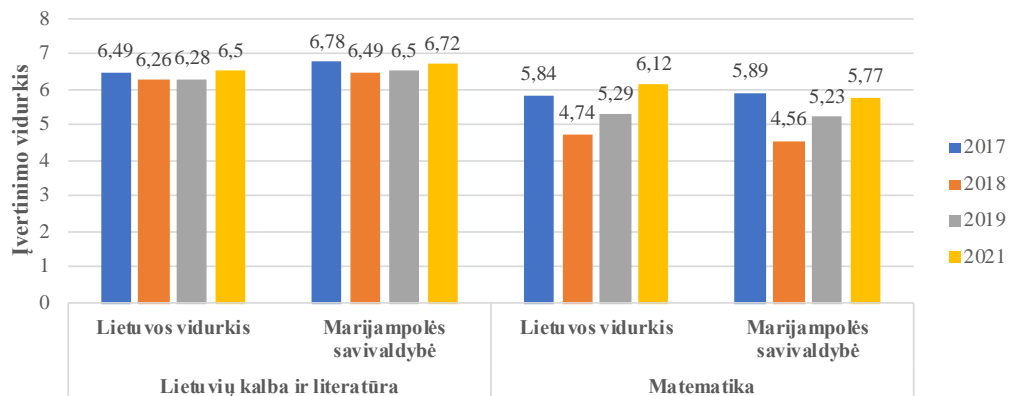
4 klasės NMPP rezultatai
(šaltinis: NMPP rezultatų ataskaitos, NŠA)

2017, 2018 ir 2021 metais vykdytų 8 klasės NMPP rezultatai rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai paskutiniaisiais metais gerėjo. Matematikos rezultatai visais metais buvo prastesni nei šalies, tačiau skaitymo – visuomet geresni už šalies vidurkį.



8 klasės NMPP rezultatai
(šaltinis: NMPP rezultatų ataskaitos, NŠA)

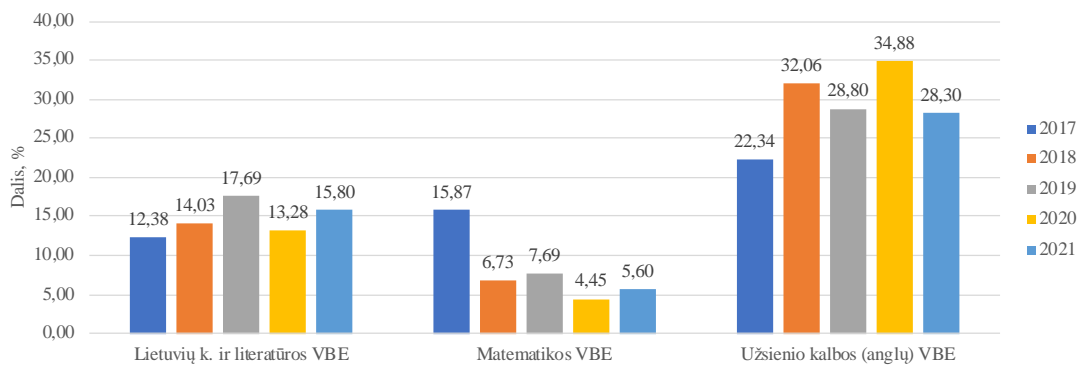
2017–2019 ir 2021 metų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatai²¹ rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai nuo 2019 metų gerėjo. Matematikos rezultatai visais metais buvo prastesni nei šalies, tačiau skaitymo – visuomet geresni už šalies vidurkį.



PUPP rezultatai
(šaltinis: PUPP rezultatų ataskaitos, NEC ir NŠA)

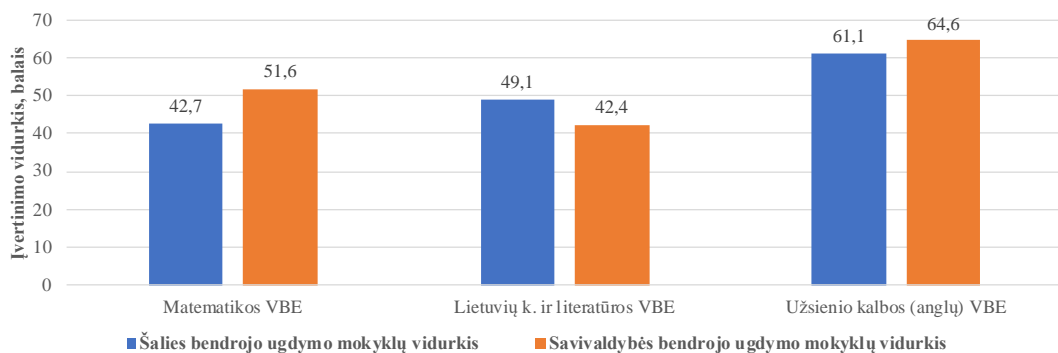
²¹ 2017 metais dalykas „Lietuvių kalbos ir literatūros“ nebuvo tikrinamas; vietoje jo lentelėje nurodyti dalyko „Lietuvių kalba (gimtoji)“ rezultatai.

2017–2021 metų valstybinių brandos egzaminų rezultatai (Lietuvių k. ir literatūros; Matematikos; Užsienio kalbos (anglų)) rodo, kad Savivaldybės moksleivių rezultatai gerėjo – 86-100 balų surinkusiųjų dalis augo Lietuvių k. ir literatūros VBE ir Užsienio kalbos (anglų) VBE. Matematikos VBE rezultatai nagrinėjamu laikotarpiu nuosekliai prastėjo.



Valstybinių brandos egzaminų rezultatai (86-100 balais išlaikytų VBE dalis)
(šaltinis: Valstybinių brandos egzaminų rezultatų ataskaitos, NEC ir NŠA)

Palyginus 2021 metų Savivaldybės ir Lietuvos vidutinius VBE rezultatus, matyti, kad Savivaldybės mokinių vidurkiai visuose lyginamuose VBE buvo geresni.

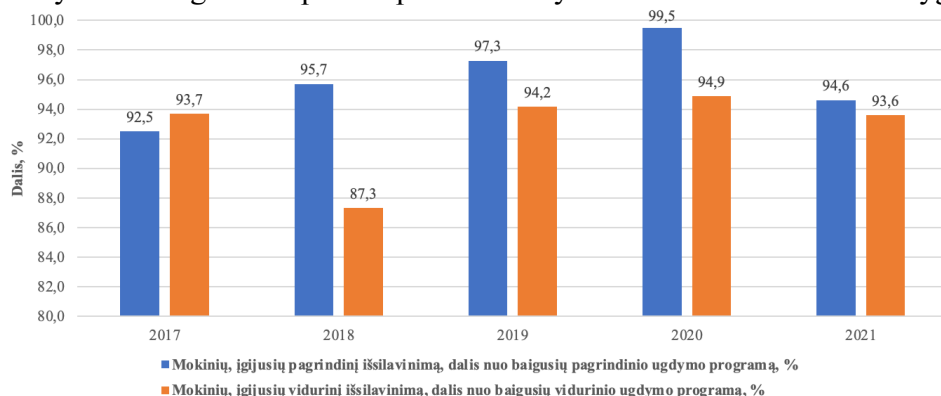


Valstybinių brandos egzaminų rezultatai (balų vidurkiai)

(šaltinis: Marijampolės savivaldybės 2021 metų valstybinių brandos egzaminų rezultatų ataskaita, NŠA)

Išsilavinimo įgijimo lygis. Pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis Savivaldybės mokyklose iki 2020 metų nuosekliai gerėjo (pasiekė atitinkamai 99,5 % ir 94,9 %), tačiau 2021 metais buvo stebimas šio rodiklio pablogėjimas. Žymesnis pablogėjimas juntamas pagrindinio išsilavinimo srityje.

Reikia pažymėti, kad, net ir pablogėjus išsilavinimo lygio situacijai, Savivaldybėje jau yra viršytas Savivaldybės strateginiame plėtros plane numatytas Vidurinio išsilavinimo lygio siekinys.



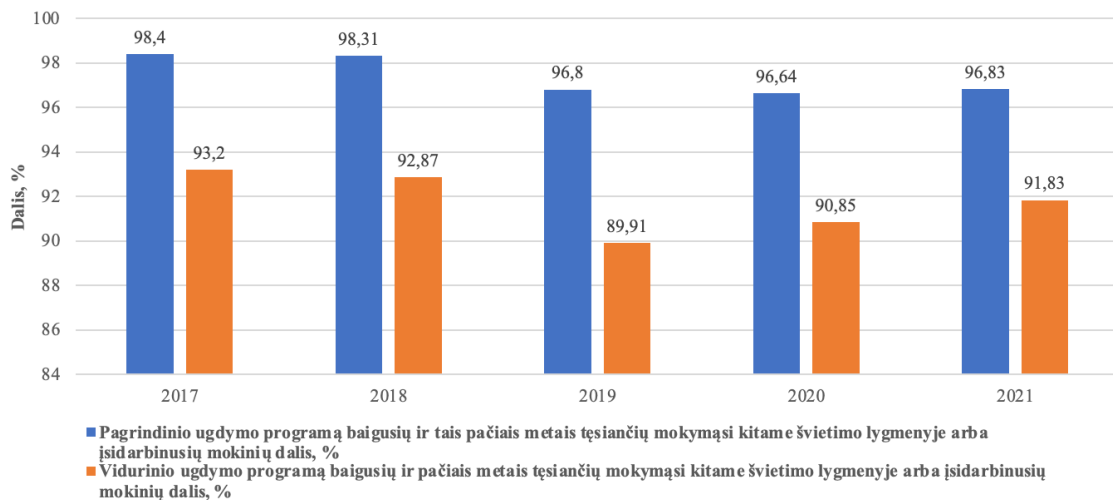
Pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis

(šaltinis: MŠA)

Išsilavinimo įgijimo lygio sumažėjimas siejamas su COVID-19 pandemija, kuri labai paveikė švietimo ir mokymo sistemą. Pandemija iš esmės pakeitė tai, kaip mokiniai mokėsi, buvo mokomi, kaip mokiniai ir mokytojai bendravo ir bendradarbiavo. Visa tai turėjo įtakos besimokantiems asmenims. Nors perėjimas prie skaitmeninio mokymo ir mokymosi buvo itin svarbus sudarant sąlygas tęsti mokymosi procesą, skaitmeninis švietimas negalėjo kokybės požiūriu visiškai pakeisti tiesioginio mokymo ir mokymosi. Be to, staigus perėjimas prie skaitmeninio mokymo ir mokymosi daugeliu atvejų buvo ekstremalios situacijos padiktuotas sprendimas, o ne suplanuotas optimalus skaitmeninio nuotolinio švietimo įgyvendinimas. Kai kurie mokytojai pirmą kartą mokė internetu, todėl skaitmeninis nuotolinis mokymas ir mokymasis, vykęs (ir kai kur vis dar tebevykstantis) pandemijos sąlygomis, nebūtinai buvo aukščiausio lygio. Be to, nuotolinio mokymosi sąlygomis ypač sunku įgyvendinti praktines mokymo programų dalis. Tikėtina, kad pagrindinio išsilavinimo įgijimo lygis ims žymesne apimtimi didėti pasibaigus pandemijai.

7.2. Švietimo pasekmės

Pagrindinio arba vidurinio ugdymo programas baigusiu ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi kitame švietimo lygmenyje arba įsidarbinusių mokinių dalis nuo 2017 metų buvo linkusi mažėti. Viso to priežasčių reikėtų ieškoti kaip tuo metu pasireiškusiame ekonominio augimo sulėtėjime ir su tuo susijusiame Savivaldybės ir viso regiono darbo rinkos nuosmukyje²².



Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas baigusiu mokinių veiklos tęstinumas

(šaltinis: MSA)

Kalbant apie 2021 metus pažymėtinas tam tikras nagrinėjamo rodiklio pagerėjimas – tiek pagrindinio, tiek ir vidurinio ugdymo programas baigusiu grupėse – atitinkamai iki 96,83 % ir 91,83 %. Ši tendencija gali būti siejama su jau ryškiau pasireiškusi nedarbo mažėjimu ir užimtumo augimu: Savivaldybėje registruotas nedarbo lygis 2021 m. sausio-gruodžio mėn. sumažėjo nuo 16,2 iki 9,4 %, šalyje – atitinkamai nuo 16,4 iki 10,2 %. Taigi darytina išvada, kad aukštesnis pagrindinio, tiek ir vidurinio ugdymo programas baigusiu mokinių veiklos tęstinumas Savivaldybėje gali būti užtikrintas aktyviai plėtojant ekonominę veiklą.

²² Kaip jau buvo minėta, 2018–2020 metais užimtųjų skaičius Savivaldybėje sumažėjo nuo 27,50 iki 24,60 tūkst. asmenų; registruotas nedarbo lygis išaugo nuo 7,5 iki 12,4 %.

ŠVIETIMO BŪKLĖS APIBENDRINIMAI IR IŠVADOS

1. Iki 2019 metų stebėtos teigiamos ekonominės tendencijos, gyventojų užimtumo didėjimas, iki 2016 m. fiksuoti palyginti geri gimstamumo rodikliai lėmė, kad Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programose ugdomų vaikų skaičius 2017–2021 metais išaugo 11,44 %, o Savivaldybės pavaldumo įstaigose ugdomų vaikų skaičius išaugo 11,12 %. Augant vaikų skaičiui, tiek 2017–2020 metais, tiek ir 2021 metais didėjo ikimokyklinio ugdymo programų grupių (komplektų) skaičius Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigose – grupių skaičius išaugo 16,67 %. Vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais (amžiaus grupė 1-6 metai), Savivaldybėje išaugo nuo 68,7 % iki 75,1 % ir pasiekė šalies vidurkį, o siauresniame statistiniame rėžyje – 3 metų ir vyresnių vaikų amžiaus grupėje – ši dalis (67,9 %) net viršijo apskrities (59,8 %) ir šalies (66,1 %) rodiklius.

2. Mokinių skaičius bendrojo ugdymo įstaigose tiek šalyje, tiek apskrityje ir Savivaldybėje 2017–2021 metais mažėjo: Savivaldybės teritorijoje veikiančiose bendrojo ugdymo įstaigose (tiek valstybinėse, tiek ir privačiose) mokinių skaičius sumažėjo 1,93 %, tačiau svarbu pažymėti, kad nuo 2019–2020 mokslo metų į bendrą mokinių skaičių įskaičiuojami ir profesinio mokymo įstaigų mokiniai, besimokantys pagal bendrojo ugdymo programas. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose 2021 m. rugsėjo mėn., lyginant su 2017 m. šis skaičius sumažėjo 6,55 %, klasių skaičius sumažėjo 10,75 %. Prie mokinių skaičiaus mažėjimo bendrojo ugdymo įstaigose prisidėjo ikimokyklinio ugdymo programų koncentravimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose bei nevalstybinių ugdymo įstaigų (Marijampolės marijonų gimnazijos, Marijampolės Šv. Cecilijos gimnazijos) paslaugų plėtra.

3. Savivaldybės teritorijos plotas yra palyginti nedidelis, o gyventojų tankis – didžiausias po šalies didmiesčių. Be to, didžioji dalis Savivaldybės švietimo įstaigų koncentruota Marijampolės mieste. Dėl šių priežasčių paskutiniaisiais metais į mokyklą ir atgal pavežamų vaikų ir mokinių dalis Savivaldybėje mažėjo nuo 14,58 % (2017-2018 m. m.) iki 13,50 % (2020-2021 m. m.). Pagal šį rodiklį padėtis Savivaldybėje vertintina teigiamai, kadangi tiek šalyje, tiek ir lyginamojoje Mažeikių r. savivaldybėje į mokyklą ir atgal vežamų mokinių dalis paskutiniaisiais metais augo.

4. Paskutiniaisiais metais Marijampolės savivaldybėje stebimos nemokamo mokinių maitinimo tendencijos buvo panašios tiek į šalies, tiek ir kitos lyginamosios savivaldybės. Iki 2019 metų nemokamai maitinamų mokinių dalis nuosekliai mažėjo, tačiau prasidėjus COVID-19 pandemijai ir sulėtėjus ekonominei plėtrai, ji žymiai išaugo. Visgi pažymėtina, kad Marijampolės savivaldybėje ši dalis paskutiniaisiais metais buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį ir gerokai mažesnė už Mažeikių raj. savivaldybės rodiklį. Prognozuojama, kad gerėjant ekonominei situacijai nemokamą maitinimą gaunančių mokinių dalis turėtų mažėti.

5. Mažėjant bendram Savivaldybės mokinių skaičiui, mažėjo ir mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių. Bendras Savivaldybės specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius paskutiniaisiais metais sumažėjo iki 1.015. 2021-2022 m. m. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo mokyklų klasėse mokėsi 525 (9 % visų mokinių) specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai (palyginimui: Mažeikių rajono savivaldybėje – 8 %, Lietuvoje – 12 %).

6. Švietimo įstaigų tinklas per paskutinius metus labai pasikeitė – sumažėjo Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigų ir jų skyrių skaičius. Bendras Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigų skaičius iki 2021–2022 m. sumažėjo iki 30. Savivaldybės švietimo įstaigų tinklo pertvarka nuo 2005 metų buvo nuosekliai įgyvendinama pagal Savivaldybės tarybos patvirtintus bendruosius tinklo pertvarkos planus, parengtus 2005–2012 metams, 2012–2015 metams ir 2016–2020 metams. Marijampolės savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 22 d. sprendimu Nr. 1-27 buvo patvirtintas Marijampolės savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrasis planas.

7. Augant vaikų skaičiui Savivaldybės pavaldumo ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo didinamas pedagoginio personalo (tiek pagrindinės, tiek nepagrindinės darbovietės) skaičius. 2017–2020 metais bendras personalo skaičius išaugo nuo 265 iki 295. 2021 metais šis skaičius sumažėjo

iki 284. 2017–2021 metais buvo stebima personalo senėjimo tendencija – nuosekliai augo vyresnio amžiaus pedagoginio personalo dalis: darbuotojų iki 39 m. amžiaus dalis nagrinėjamu laikotarpiu nesikeitė ir sudarė 16-17 %, 40-49 m. amžiaus darbuotojų dalis sumažėjo nuo 26 % iki 24 %; darbuotojų virš 50 m. amžiaus dalis išaugo nuo 57 % iki 60 %. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – visą pedagoginį personalą sudarė vien moterys. Pedagoginio personalo kvalifikacijos srityje buvo stebimas nuolatinis darbuotojų su kvalifikacinėmis kategorijomis skaičiaus augimas: vyresniųjų auklėtojų, auklėtojų metodininkų ir auklėtojų ekspertų kvalifikacines kategorijas turinčių asmenų skaičius išaugo 7,33 %. Savivaldybės pavaldumo ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų amžiaus struktūra keitėsi senėjimo linkme: jauniausio įstaigos vadovo amžius žymiai išaugo, tuo pačiu augo 60 m. ir daugiau metų amžiaus vadovų dalis. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – visi ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai buvo moterys.

8. Mokinių skaičiui Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose mažėjant, buvo mažinamas ir pedagoginio personalo skaičius: bendras pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) skaičius 2017–2021 metais sumažintas nuo 604 iki 514. Vidutinis Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų pedagoginio personalo (pagrindinės darbovietės) amžius tuo laikotarpiu metais iš esmės nesikeitė, tačiau buvo stebima nuosekli personalo senėjimo tendencija – augo vyresnio amžiaus pedagoginio personalo dalis: darbuotojų iki 39 m. amžiaus dalis nagrinėjamu laikotarpiu nuosekliai mažėjo ir 2021 metais tesudarė 14 %, 40-49 m. amžiaus darbuotojų dalis sumažėjo nuo 30 % iki 27 %; darbuotojų virš 50 m. amžiaus dalis išaugo nuo 51 % iki 58 %. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigose nuolat buvo stebima personalo senėjimo tendencija: darbuotojų iki 39 m. amžiaus dalis nagrinėjamu laikotarpiu nuosekliai mažėjo ir 2021 metais tesudarė 14 %, 40-49 m. amžiaus darbuotojų dalis sumažėjo nuo 30 % iki 27 %; darbuotojų virš 50 m. amžiaus dalis išaugo nuo 51 % iki 58 %. Nagrinėjamu laikotarpiu esminių pokyčių pedagoginio personalo (tik pagrindinės darbovietės) pasiskirstymo pagal lytį srityje neįvyko – didžiąją dalį pedagoginio personalo sudarė vien moterys; moterų dalis nuosekliai augo. Šioje vietoje būtina pažymėti, kad Savivaldybėje stebimos bendrojo ugdymo personalo struktūros pagal amžių ir pagal lytį pokyčiai neatitinka Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos siekinių. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų vadovų amžiaus struktūra keitėsi senėjimo linkme: jauniausio įstaigos vadovo amžius augo; tuo pačiu augo 60 m. ir vyresnio amžiaus vadovų dalis. Savivaldybės pavaldumo bendrojo ugdymo įstaigų vadovų pasiskirstymo pagal lytį srityje pažymėtina, kad dauguma įstaigų vadovų išliko moterys; jų dalis išaugo nuo 60 % iki 67 %. Panaši situacija matyti ir kalbant apie direktoriaus pavaduotojus ugdymui – 2021 metais 17 šių pareigybių užėmė moterys (81 %).

9. Pastarųjų metų tendencijos rodo, kad Marijampolės savivaldybės mokyklose specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, integruotai ugdomų bendrojo ugdymo klasėse pastaruosius keitėsi nežymiai, tačiau besimokančiųjų pagal individualizuotą ugdymo programą skaičius nuosekliai didėjo. Lyginant mokinių skaičių pagal specialiųjų ugdymosi poreikių lygius matyti, kad daugėja mokinių, turinčių didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Gera tendencija yra ta, kad paskutiniiais metais švietimo pagalbos mokiniams specialistų etatų skaičius nežymiai didėjo (pvz., bendrojo ugdymo įstaigose šių specialistų skaičius 2020–2021 metais išaugo nuo 88,95 iki 91,60 etato. Nors ir išaugęs, etatų skaičius buvo nepakankamas. Siekiant įveikti šios srities specialistų trūkumą, 2022 m. sausio 6 d. Nr. Marijampolės savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu DV-20 patvirtintas „Marijampolės savivaldybės 2022–2024 metų koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtros planas“.

10. Savivaldybės biudžeto išlaidos švietimui nuo 2017 metų išaugo 58 % – iki 31,9 mln. eurų. Šį augimą didžiąja dalimi lėmė nuoseklus švietimo darbuotojų pareiginės algos (darbo užmokesčio) pastoviosios dalies koeficiento, mėnesinės algos didinimas. Pažymėtina, kad švietimui skirta Savivaldybės biudžeto dalis nagrinėjamu laikotarpiu svyravo, tačiau iš esmės nesikeitė ir siekė vidutiniškai 43 %. Išaugusi švietimui skiriama Savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšų suma lėmė, kad vidutinės vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigoje besimokančiajam asmeniui tenkančios

lėšos Savivaldybėje padidėjo beveik 40 %. Visgi pažymėtina, kad tiek ikimokyklinio ugdymo, tiek ir bendrojo ugdymo srityse Savivaldybėje vienam besimokančiam asmeniui tenkančių lėšų suma buvo palyginti maža: Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo 12 % mažesnė, nei vidutiniškai šalyje

11. Savivaldybės švietimo įstaigų būklė paskutiniaisiais metais gerėjo – tiek iš Savivaldybės biudžeto, tiek ir iš ES ir kitų finansavimo šaltinių buvo modernizuota dalis švietimo įstaigų. Visa tai lėmė, kad švietimo įstaigų, kurių nė vienai daliai nereikia kapitalinio remonto, dalis buvo didesnė nei 70 % ir viršijo Savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane numatytą siekinį.

12. Mažesnė vienam ugdymo įstaigoje besimokančiajam asmeniui skirtų lėšų suma nesutrukdė pasiekti pakankamai gerų rezultatų tam tikrose materialinio aprūpinimo srityse. Tai pirmiausia pasakytina apie mokymuisi skirtų kompiuterių kiekį. Prasidėjusi pandemija parodė, jog dalis Savivaldybės mokyklų negalės kompiuteriais aprūpinti visų mokinių ir sklandžiai pereiti prie nuotolinio darbo ir ugdymo. Į mokyklų aprūpinimą kompiuteriais įsijungus ŠMSM, per 2020 m. ir 2021 m. mokymuisi skirtų kompiuterių skaičius Savivaldybės mokyklose gerokai išaugo – 2021 m. 100-ui mokinių teko 21 kompiuteris. Lyginant su 2017 metais, šis skaičius išaugo daugiau nei 50 %. Pagal mokymuisi skirtų kompiuterių, tenkančių 100-ui mokinių, skaičių Savivaldybė gerokai lenkia ne tik šalies, bet ir lyginamosios Mažeikių rajono savivaldybės rodiklius. Taip pat palyginti gerų rezultatų pasiekta švietimo įstaigų aprūpinimo laboratorijomis ir (arba) technikos kabinetais: Savivaldybėje mokyklų, turinčių standartus atitinkančias laboratorijas ir (arba) technikos kabinetus, dalis paskutiniaisiais metais išaugo iki 30 %. Šis rodiklis nebuvo didelis, lyginant su šalis vidurkiu, tačiau buvo kone 50 % geresnis nei lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje.

13. Mokinių skaičius vienam mokytojui Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais buvo nežymiai didesnis, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, tačiau nuosekliai mažėjo. Viena vertus, mažėjantis vienam mokytojui tenkantis mokinių skaičius, rodo sąlyginai didesnę mokiniui tenkantį mokytojo dėmesį ir, galimai, mokymo kokybę; kita vertus, mažėjant šiam rodikliui, mokyklų efektyvumas mažėja. Pažvelgus į šį rodiklį kiek plačiau ir palyginus jį su šalies didmiesčių (Vilniaus miesto (13,69), Kauno miesto (14,7) ir kitomis apskrities savivaldybėmis (Vilkaviškio rajono (12,03), Kalvarijos (11,57)), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka

14. Vidutinis klasės komplekto dydis Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose paskutiniaisiais metais buvo nežymiai didesnis, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje. Palyginus nagrinėjamą rodiklį platesniame kontekste, su šalies didmiesčių (Vilniaus miesto (22,11), Kauno miesto (21,32) ir kitomis apskrities savivaldybėmis (Vilkaviškio rajono (17,28), Kalvarijos (15,76)), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka.

15. Klasių komplektų kuriuose yra mažiau nei 8 mokiniai, dalis Savivaldybėje paskutiniaisiais metais buvo palyginti nedidelė ir nuosekliai mažėjo. Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios Mažeikių rajono savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (3,52), Kauno miesto (5,39) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (14,87), Kalvarijos (11,11)), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka.

16. 1-8 klasių mokinių, besimokančių jungtinėse klasėse, dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais mažesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, ir nuosekliai mažėjo. Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (0,73), Kauno miesto (0,80) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (6,27), Kalvarijos (8,16)), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera. Gerą būklę lemia Savivaldybėje nuosekliai vykdoma bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka. Pažymėtina, kad 2021–2022 metais Savivaldybės bendrosios paskirties klasėse jungtinių klasių jau nebuvo.

17. Atsižvelgiant į tėvų pageidavimus, Savivaldybėje plėtojamos pailgintos dienos grupių paslaugos. Šių grupių veikla svarbi prevenciniu, ugdymuoju, bendravimo aspektais. Pailgintos dienos

grupės lankančių 1-4 klasių mokinių dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais buvo gerokai didesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje, ir nuosekliai augo. Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (8,58), Kauno miesto (0,38) ir kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (28,90), Kazlų Rūdos (11,72), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera.

18. Paskutiniaisiais metais mokytojų, mokančių daugiau kaip vieno dalyko, dalis šalies mokyklose mažėjo. Ši dalis Savivaldybės mokyklose paskutiniaisiais metais taip pat gerokai sumažėjo ir tapo mažesnė, nei šalyje ir lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje. Palyginus ne tik su šalies ir lyginamosios savivaldybės rodikliais, bet taip pat su didmiesčių (Vilniaus miesto (37,06), Kauno miesto (38,36) ir kai kurių kitų apskrities savivaldybių rodikliais (Vilkaviškio rajono (53,57), Kalvarijos (59,52), galima teigti, kad pagal šį rodiklį situacija Savivaldybėje yra gera.

19. Pastaraisiais metais augantis vaikų skaičius ir nuosekliai didintasi ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius leido pasiekti palyginti geros ikimokyklinio ugdymo aprėpties: vaikų ikimokykliniame ugdyme dalis, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais (amžiaus grupė 1-6 metai), Savivaldybėje išaugo nuo 68,7 % iki 75,1 %, t.y. iki šalies vidurkio; o siauresniame statistiniame rėžyje – 3 metų ir vyresnių vaikų amžiaus grupėje – ši dalis (67,9 %) net viršijo apskrities (59,8 %) ir šalies (66,1 %) rodiklius.

20. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius tiek šalyje, tiek ir Savivaldybėje mažėjo. Visgi mokyklos nelankančių vaikų skaičius Savivaldybėje išlieka palyginti didelis – siekia 6,38 % nuo visų bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus (šalyje – 5,09 %, apskrityje – 5,98 %; lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje – 6,14 %). Kaip ir ankstesniaisiais metais, pagrindinė mokyklos nelankymo priežastis Savivaldybėje – išvykimas į užsienį (98 %), kitaip nei šalyje (75 %) ar Mažeikių rajono savivaldybėje (34 %).

21. Neformaliojo vaikų švietimo programas Savivaldybėje vykdo dvi Savivaldybės pavaldumo įstaigos – Marijampolės meno mokykla, Marijampolės moksleivių kūrybos centras. Per paskutinius penkerius metus šiose įstaigose besimokančių vaikų skaičius, priešingai nei bendras Savivaldybės mokinių skaičius, išaugo nuo 1,04 iki 1,18 tūkst. asmenų. Be šių dviejų Savivaldybės pavaldumo įstaigų, NVŠ ir FŠPU paslaugas per NVŠ tikslinio finansavimo programas taip pat teikia ir kitos Savivaldybės pavaldumo įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos. Mokinių skaičius visose NVŠ ir FŠPU paslaugas teikiančiose įstaigose išaugo iki 2,5 tūkst. asmenų. Apibendrinus 2021–2022 metų neformaliojo vaikų švietimo duomenis, matyti, kad NVŠ programose dalyvauja arba BUM būrelius lankė per 63 % mokinių ir viršijo šalies vidurkį (61 %), visgi buvo mažesnis nei lyginamojoje Mažeikių rajono savivaldybėje (72 %).

22. Apibendrinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo tendencijas, pažymėtina stabili teigiama šios srities raida ir nuoseklus paslaugas gavusių asmenų skaičiaus augimas (neformalaus suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalis nuo visų suaugusių asmenų 2021 metais pasiekė 19,5 %) viršijo Savivaldybės plėtros iki 2030 metų strateginiame plane numatytą neformalaus suaugusiųjų švietimo renginiuose dalyvavusių asmenų dalies tarpinę reikšmę 2025 metams (19,0 %).

23. Pandemija turėjo įtakos ir mokinių pasiekimų patikrinimams: 2019–2020 m. m. NMPP buvo nukeltas į kitus metus, o 2020–2021 m. m. NMPP dalyvavo 4 ir 8 klasių mokiniai. 2019–2020 m. m. nebuvo vykdomas PUPP, o 2020–2021 m. m. PUPP buvo organizuojamas elektroniniu būdu. Visi šitie priimti sprendimai turėjo įtakos mokinių pasiekimams, todėl šio laikotarpio mokinių pasiekimai su ankstesnių metų rezultatais lygintini rezervuoti, nes mokiniai ugdėsi skirtingomis sąlygomis. Vykdytų 4 klasės nacionalinių mokinių patikrinimų rezultatai rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai paskutiniaisiais metais gerėjo, tik 2021 metais suprastėjo (kaip ir Lietuvoje; suprastėjimas siejamas su neigiamu nuotolinio mokymosi poveikiu, kontaktinio mokymosi stoka). Tiek matematikos, tiek ir skaitymo NMPP rezultatai Savivaldybėje buvo dažniausiai prastesni už šalies vidurkį. Vykdytų 8 klasės NMPP rezultatai rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai paskutiniaisiais metais gerėjo. Matematikos rezultatai visais metais buvo prastesni nei šalies, tačiau skaitymo – visuomet geresni už šalies vidurkį. Vykdytų PUPP rezultatai rodo, kad Savivaldybės moksleivių matematikos ir skaitymo rezultatai nuo 2019

metų gerėjo. Matematikos rezultatai visais metais buvo prastesni nei šalies, tačiau skaitymo – visuomet geresni už šalies vidurkį.

24. 2017–2021 metų valstybinių brandos egzaminų rezultatai (Lietuvių k. ir literatūros; Matematikos; Užsienio kalbos (anglų)) rodo, kad Savivaldybės moksleivių rezultatai gerėjo – 86-100 balų surinkusiųjų dalis augo Lietuvių k. ir literatūros VBE ir Užsienio kalbos (anglų) VBE. Matematikos VBE rezultatai nagrinėjamu laikotarpiu nuosekliai prastėjo. Palyginus 2021 metų Savivaldybės ir Lietuvos vidutinius VBE rezultatus, matyti, kad Savivaldybės mokinių vidurkiai visuose lyginamuose VBE buvo geresni.

25. Pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo įgijimo lygis Savivaldybės mokyklose iki 2020 metų nuosekliai gerėjo (pasiekė atitinkamai 99,5 % ir 94,9 %), tačiau 2021 metais buvo stebimas šio rodiklio pablogėjimas. Žymesnis pablogėjimas juntamas pagrindinio išsilavinimo srityje. Išsilavinimo įgijimo lygio sumažėjimas siejamas su COVID-19 pandemija, kuri labai paveikė švietimo ir mokymo sistemą.

26. Pagrindinio arba vidurinio ugdymo programas baigusiu ir tais pačiais metais tęsiančių mokymąsi kitame švietimo lygmenyje arba įsidarbinusių mokinių dalis nuo 2017 metų buvo linkusi mažėti. Viso to priežasčių reikėtų ieškoti kaip tuo metu pasireiškusiame ekonominio augimo sulėtėjime ir su tuo susijusiame Savivaldybės ir viso regiono darbo rinkos nuosmukyje. Kalbant apie 2021 metus pažymėtinas tam tikras nagrinėjamo rodiklio pagerėjimas – tiek pagrindinio, tiek ir vidurinio ugdymo programas baigusiu grupėse – atitinkamai iki 96,83 % ir 91,83 %. Ši tendencija gali būti siejama su jau ryškiau pasireiškusi nedarbo mažėjimu ir užimtumo augimu. Taigi darytina išvada, kad aukštesnis pagrindinio, tiek ir vidurinio ugdymo programas baigusiu mokinių veiklos tęstinumas Savivaldybėje gali būti užtikrintas aktyviai plėtojant ekonominę veiklą.
